

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Valores éticos (1º ESO)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnos/as con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial na ESO.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	Desenvolver unha conciencia de identidade co medio ou contorna, valorando o patrimonio natural, artístico-cultural e lingüístico da zona.
2	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
3	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
4	Preparar ao alumnado para o exercicio dos dereitos e deberes cidadáns, baseado no respecto á liberdade e igualdade dos demais, e na realización da xustiza social e material.
5	Conseguir un desenvolvemento integral do alumnado en todas as dimensións da súa persoa: intelectual, moral, social, física, emocional, entre outras.
6	Educar para a paz en democracia, respectando e valorando as normas de convivencia do centro educativo.
7	Promover no alumnado o desempeño das competencias sociais e cívicas necesarias e suficientes para que sexa consciente do seu proxecto ético persoal e das posibilidades da súa realización.
8	Fomentar a autoestima e autoconfianza, valorando o esforzo e superación das dificultades para formar unha imaxe axeitada dun mesmo.
9	Aprender a relacionarse e comportarse en sociedade con civismo e modais axeitados, respectándose a un mesmo e aos demais.
10	Utilizar o centro educativo e as súas dependencias para os fins educativos que lle son propios, a través do coidado e posta en valor do seu mobiliario, instalacións, equipamentos, contorna e todos os elementos que o conforman.
11	Formar no respecto e defensa do medio ambiente, fomentando a implicación persoal.
12	Desenvolver a curiosidade e interese pola ciencia, tecnoloxía, artes, lectura e deportes para que o alumnado adquiera uns coñecementos e capacidade de xuízo útiles para a sociedade e o desempeño da súa actividade profesional.
13	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre o alumnado, rexeitando a discriminación por razóns de xénero.
14	Avanzar no desenvolvemento dos hábitos de lectura, estudo e disciplina, do alumnado, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
15	Desenvolver destrezas básicas na utilización responsable, respectuosa e crítica das tecnoloxías da información e a comunicación.
16	Axudar ao alumnado a expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
17	Acadar unha coordinación didáctica e metodolóxica entre as distintas áreas, etapas e ciclos, así como entre departamentos didácticos.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos Valores éticos 1º ESO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
1ª Avaliación	1-2	B1	BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA	1-2	Setembro/Decembro	12	
		B.1.1.	O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico.				
		B.1.2.	Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade				
		B.1.3.	Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.				
		B.1.4.	Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente.				
		B.1.5.	Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.				
		B.1.6.	Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.				
		B.1.7.	A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.				
		B.1.8.	A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa.				
		B.1.9.	Emocións, sentimentos e vida moral.				
		B.1.10.	Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.				
		B.1.11.	Habilidades emocionais segundo Goleman.				
		B.1.12.	Habilidades emocionais e virtudes éticas.				
		B.1.13.	Introspección: autoconecemento, autocontrol e autonomía.				
		B.1.14.	Construción da identidade propia consonte valores éticos.				
B.1.15.	Persoa como proxecto vital.						
							X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
2ª Avaliac.	3-4	B2	BLOQUE 2: A COMPRESIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS	3-4	Xanerio/Febrero	6	
		B.2.1.	A natureza social do ser humano.				
		B.2.2.	Relación dialéctica entre individuo e sociedade				
		B.2.3.	Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade				
		B.2.4.	Proceso de socialización: interiorización de valores e normas sociais				
		B.2.5.	Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade.				
		B.2.6.	Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.				
		B.2.7.	Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.				
		B.2.8.	Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relacións humanas.				
		B.2.9.	Asertividade fronte a agresividade e a inhibición.				
		B.2.10.	Asertividade e respecto á dignidade das persoas.				
		B.2.11.	Asertividade e outras habilidades sociais.				
		B.2.12.	Valores e virtudes éticas nas relacións interpersoais.				
B.2.13.	Deber moral e cívico do auxilio.						
							X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3ª Avaliac.	5	B3	BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA	5	Abril	4	
		B.3.1.	Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.				
		B.3.2.	Conduta instintiva animal e comportamento racional, libre e moral do ser humano.				
		B.3.3.	Liberdade e concepto de persoa.				
		B.3.4.	Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade.				
		B.3.5.	Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.				
		B.3.6.	Valores. O seu papel na vida individual e colectiva.				
		B.3.7.	Clases de valores.				
		B.3.8.	Xerarquías de valores.				
		B.3.9.	Carácter distintivo dos valores éticos.				
	B.3.10	Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e a comunidade.	X				
	6	B5	BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS	6	Maio/Xuño	8	
		B.5.1.	Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.				
		B.5.2.	Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero.				
		B.5.3.	Dereitos da infancia.				
		B.5.4.	Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.				X

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación								Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos						Temas transversais								
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA																						
1/2	B1.1 B1.2 B1.3	B1.1	VEB1.1.1	CCL	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico	50%						X			X							
			VEB1.1.2	CCL	VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.	100%		X					X					X				
			VEB1.1.3	CSC	VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".	100%											X					
	B1.4 B1.5	B1.2	VEB1.2.1	CAA/CSC	VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida	20%				X			X			X						
			VEB1.2.2	CSIEE	VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.	50%				X							X					
	B1.6	B1.3	VEB1.3.1	CSC/CSIEE	VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	100%				X		X			X							
	B1.7	B1.4	VEB1.4.1	CSC	VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante a razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade.	100%		X		X		X				X					X	
			VEB1.4.2	CSIEE	VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	20%								X				X				
	B1.8 B1.9 B1.10	B1.5	VEB1.5.1	CCL	VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.	100%				X			X			X						
			VEB1.5.2	CCL	VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.	100%		X					X				X					
VEB1.5.3			CAA/CSC/CSIEE	VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre	20%				X	X												X

				outras.																
B1.11 B1.12 B1.13	B1.6	VEB1.6.1	CAA	VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.	50%				X		X								X	
		VEB1.6.2	CSC	VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.	100%		X				X				X					
		VEB1.6.3	CAA/CSIEE	VEB1.6.3 Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.	50%				X						X					
B1.14 B1.15	B1.7	VEB1.7.1	CSIEE	VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.	50%						X		X	X						
		VEB1.7.2	CSIEE	VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.	50%				X		X			X	X					

LENDAS DE COMPETENCIAS

- CCL** Comunicación lingüística
- CMCCT** Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
- CD** Competencia dixital
- CAA** Competencia aprender a aprender
- CSC** Competencias sociais e cívicas
- CSIEE** Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
- CCEC** Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

- CL** Comprensión lectora
- EOE** Expresión oral e escrita
- CA** Comunicación audiovisual
- TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
- EMP** Emprendemento
- EC** Educación cívica
- PV** Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 2: A COMPRESIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS																					
3/ 4	B2.1 B2.2 B2.3	B2.1	VEB2.1.1	CSC	VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.	100%				X						X					
			VEB2.1.2	CCL/CSC	VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.	20%					X						X				
			VEB2.1.3	CD/CSIEE	VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.	100%		X											X		
	B2.4 B2.5 B2.6	B2.2	VEB2.2.1	CCL	VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.	100%				X						X					
			VEB2.2.2	CAA/CD/CSC	VEB2.2.2. Exemplifica en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración na personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.	20%					X						X				
			VEB2.2.3	CSC	VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais	100%		X								X					
	B2.7	B2.3	VEB2.3.1	CCL	VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.	20%						X			X						
	B2.8	B2.4	VEB2.4.1	CAA	VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	20%						X					X				
	B2.9 B2.10 B2.11	B2.5	VEB2.5.1	CCL/CSIEE	VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas.	20%				X								X			
			VEB2.5.2	CSC	VEB2.5.2. Aмосa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ningún, etc.	20%							X		X						
			VEB2.5.3	CAA/CCL	VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilizalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.	50%			X					X				X			
BEB2.5.4			CAA/CCL/CSIEE	VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersoal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raiado, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilizalas no momento adecuado.	50%			X									X				

B2.12 B2.13	B2.6	VEB2.6.1	CSC	VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.	100%		X												X
		VEB2.6.2	CSC	VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.	50%						X								X
		VEB2.6.3	CSC	VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.	50%						X		X						X

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA																				
5	B3.1	B3.1	VEB3.1.1	CSC	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.	100%				X					X					
			VEB3.1.2	CSC	VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.	100%				X						X				
	B3.2	B3.2	VEB3.2.1	CMCCT	VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	100%				X				X						
	B3.3 B3.4 B3.5	B3.3	VEB3.3.1	CCL	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa.	100%				X					X					
			VEB3.3.2	CAA	VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.	50%						X						X		
			VEB3.3.3	CCL/CD/CMCCT	VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.	50%				X					X					
	B3.6 B3.7 B3.8	B3.4	VEB3.4.1	CCL	VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas	100%		X										X		
			VEB3.4.2	CAA/CSC	VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.	50%				X		X			X					
			VEB3.4.3	CD/CSC	VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.	20%					X					X	X			
	B3.9	B3.5	VEB3.5.1	CSC	VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.	100%		X					X		X					
B3.10	B3.6	VEB3.6.1	CSC	VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.	20%						X						X			
		VEB3.6.2	CAA/CSC/CSIEE	VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.	20%				X	X						X				
BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS																				
6	B5.1	B5.1	VEB5.1.1	CCL	VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.	100%		X						X						
	B5.2 B5.3	B5.2	VEB5.2.1	CSC	VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que	100%		X						X						

				fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero.																
			VEB5.2.2.	CSC	VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.	50%						X								X
			VEB5.2.3	CSC/CSIEE	VEB5.2.3. Emprnde, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.	20%				X										X
B5.4	B5.3	VEB5.3.1	CAA/CSC/CCL	VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións.	50%				X	X										X

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

O estudo da materia debe estar orientado ao desenvolvemento das seguintes competencias:

- Comunicación lingüística (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- Competencia dixital (CD)
- Aprender a aprender (CAA)
- Competencias sociais e cívicas (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- Conciencia e expresións culturais (CCEC)

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Visionado de material audiovisual
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Debates e cuestionamento das solucións presentadas, discusións...

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema
- Textos ou vídeos introductorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Visionado de vídeos
- Resposta a preguntas
- Comentario
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.

Avaliación:

- Observación da atención e o traballo na aula
- Comentarios e participación na aula
- Probas escritas

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

- Libro de Texto Non asignamos libro de texto específico
- Comentarios e recursos do profesorado.
- Vídeos e curtas adaptadas ás necesidades da aprendizaxe.

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

Nas primeiras semanas do curso académico.

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc. relacionados cos estándares?)

Para realizar a avaliación inicial, e determinar o nivel de coñecementos, habilidades e competencial do alumnado, poderán empregarse tres tipos de instrumentos.

- 1) Preguntas individualizadas orientadas a detectar o nivel competencial do alumnado.
- 2) Grupos de discusión orientados a detectar a calidade da argumentación e de reflexión.
- 3) Tratamento, comprensión, análise e exposición do contido de diversos items de información, textual ou visual.

Como se informará á familia?

Segundo o que decida a Xunta Avaliadora.

Cales serán as consecuencias dos resultados?

O Profesor, en coordinación co Departamento didáctico, deberá determinar as medidas que se poidan adoptar, sempre na dirección de reforzar a atención personalizada ao alumnado.

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Controlarase a participación na clase, a discusión e debate dos temas propostos, a ampliación dos mesmos. Farase un comentario ou unha proba por trimestre.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Se valorarán os traballos que realicen e que poden ser persoais ou colectivos
A valoración dos mesmos se determinará en función da súa complexidade
Se valorará a atención na clase e a participación e interese, como recoñecemento do quefacer diario.
A nota se complementará cunha proba escrita na que se reflexione sobre os temas propostos.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo,

A nota final de avaliación será a suma das notas da observación, do traballo da avaliación e da nota da proba

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inquedanzas persoais.
O mantemento dun caderno de clase, a ampliación persoal dalgún aspecto que lle resulte de interese.

Como se recupera unha proba non superada?

Entregando ou repetindo os traballos se non foron superados previamente
Repetindo e superando a proba se é que foi esta a que non se superou

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita ou se entregarán os traballos pendentes.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación.

Na avaliación de pendentes se terán en conta os mesmos criterios, avaliándose aqueles estándares que non foran superados previamente.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita ou se o profesor o indica a realización dalgún traballo complementario.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non están previstas clases de recuperación nin reunións co alumnado por incompatibilidade horarias xa que os alumnos están en clase durante todo o seu horario lectivo. Á marxe desta situación á profesora que avaliará ao alumno coa materia pendente lle encargará a realización de diversos traballos ao longo da avaliación, de superalos, non terá que realizar exame. Este só se aplicará en caso de que o alumno decline a realización dos traballos que se lle propoñan.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

En función das resolucións dos traballos propostos, ou de ser necesario superando o exame.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

A avaliación final será a media das avaliacións parciais, se valorará positivamente o incremento no esforzo do alumnado e negativamente a súa minoración.

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

A proba extraordinaria recollerá os estándares mais salientables dos distintos bloques temáticos e o número de preguntas será proporcional ao esixido no curso.

Como se cualifica, redondeos, etc?

En función do grado de consecución dos estándares polos que se pregunte.

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas
Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				

29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

A materia será impartida como afín por tres profesores doutros Departamentos

O deseño da materia realízase en función do traballo que estes profesores van levar a cabo na aula.

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

O departamento non propón actividades complementarias nin extraescolares específicas, sen embargo colaborará coas que organice o centro para celebrar distintas conmemoracións, como os Dereitos Humanos, o día da Paz, ...

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Valores Éticos	1º ESO	B	Sandra Pareja López
Valores Éticos	1º ESO	C	Xosé Manuel Rubianes Gómez
Valores Éticos	1º ESO	D	Marta López Abuín

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Valores Éticos (2º ESO)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnos/as con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial en ESO.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	Desenvolver unha conciencia de identidade co medio ou contorna, valorando o patrimonio natural, artístico-cultural e lingüístico da zona.
2	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
3	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
4	Preparar ao alumnado para o exercicio dos dereitos e deberes cidadáns, baseado no respecto á liberdade e igualdade dos demais, e na realización da xustiza social e material.
5	Conseguir un desenvolvemento integral do alumnado en todas as dimensións da súa persoa: intelectual, moral, social, física, emocional, entre outras.
6	Educar para a paz en democracia, respectando e valorando as normas de convivencia do centro educativo.
7	Promover no alumnado o desempeño das competencias sociais e cívicas necesarias e suficientes para que sexa consciente do seu proxecto ético persoal e das posibilidades da súa realización.
8	Fomentar a autoestima e autoconfianza, valorando o esforzo e superación das dificultades para formar unha imaxe axeitada dun mesmo.
9	Aprender a relacionarse e comportarse en sociedade con civismo e modais axeitados, respectándose a un mesmo e aos demais.
10	Utilizar o centro educativo e as súas dependencias para os fins educativos que lle son propios, a través do coidado e posta en valor do seu mobiliario, instalacións, equipamentos, contorna e todos os elementos que o conforman.
11	Formar no respecto e defensa do medio ambiente, fomentando a implicación persoal.
12	Desenvolver a curiosidade e interese pola ciencia, tecnoloxía, artes, lectura e deportes para que o alumnado adquiera uns coñecementos e capacidade de xuízo útiles para a sociedade e o desempeño da súa actividade profesional.
13	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre o alumnado, rexeitando a discriminación por razóns de xénero.
14	Avanzar no desenvolvemento dos hábitos de lectura, estudo e disciplina, do alumnado, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
15	Desenvolver destrezas básicas na utilización responsable, respectuosa e crítica das tecnoloxías da información e a comunicación.
16	Axudar ao alumnado a expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
17	Acadar unha coordinación didáctica e metodolóxica entre as distintas áreas, etapas e ciclos, así como entre departamentos didácticos.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos Valores Éticos 2º ESO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación	1-2	B1	BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA	1-2	Setembro/ Decembro	12	
		B.1.1.	Conceptos de persoa achegados pola filosofía.				
		B.1.2.	Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma.				
		B.1.3.	Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.				
		B2	BLOQUE 2: A COMPRESIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS				
		B.2.1.	Diferenzas entre ética e dereito				
		B.2.2.	Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.				X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliac.	3-4	B3	BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA	3-4	Xanerio/ Febreiro	6	
		B.3.1.	Diferenza entre ética e moral				
		B.3.2.	Reflexión ética como guía racional de conduta				
		B.3.3.	Estrutura moral da persoa				
		B.3.4.	Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.				
		B.3.5.	A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.				
		B.3.6.	Características distintivas dos valores éticos.				
		B.3.7.	Valores éticos e dignidade humana				
		B.3.8.	Normas. Especificidade das normas éticas.				
		B.3.9.	Relativismo moral dos sofistas				
		B.3.10.	Intellectualismo moral en Sócrates e Platón.				
		B.3.11.	Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.				
		B.3.12.	Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais.				
		B.3.13.	A ética de Epicuro como ética de fins				
		B.3.14.	O eudemonismo aristotélico como ética de fins.				
		B.3.15.	O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.				
		B.3.16.	O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.				X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3ª Avaliac.		B4	BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA				
	4	B.4.1.	Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.	4	Abril	4	
		B.4.2.	Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos				
		B.4.3.	A política de Aristóteles				
		B.4.4.	Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.				
	5	B5	BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS	5	Maio	4	
		B.5.1.	Relacións entre ética e dereito				
	6	B6	BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA	6	Xuño	4	
		B.6.1	Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana.				
		B.6.2	Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.				
		B.6.3	Problemas de tecnodendencia				
		B.6.4	Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.				

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais						
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP
BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA																			
1/2	B1.1	B1.1	VEB1.1.1	CCL	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as.	50%						X			X				
	B1.2	B1.2	VEB1.2.1	CSC	VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais	10%			X										
			VEB1.2.2	CSC	VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela	10%			X										
	B1.3	B1.3	VEB1.3.1	CSC	VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter	20%			X		X				X				
			VEB1.3.2	CAA/CCL/CSC	VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional.	50%			X						X				
	BLOQUE 2: A COMPRENSIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS																		
B2.1 B2.2	B2.1	VEB2.1.1	CCL/CD	VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática.	100%		X				X			X		X			
		VEB2.1.2	CCL/CSC/CSIE E	VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.	100%		X		X		X			X				X	

LENGUA COMPETENCIAS

- CCL** Comunicación lingüística
- CMCCT** Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
- CD** Competencia dixital
- CAA** Competencia aprender a aprender
- CSC** Competencias sociais e cívicas
- CSIEE** Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
- CCEC** Conciencia e expresións culturais

LENGUA TRANSVERSAIS

- CL** Comprensión lectora
- EOE** Expresión oral e escrita
- CA** Comunicación audiovisual
- TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
- EMP** Emprendemento
- EC** Educación cívica
- PV** Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval	Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais						
---------	---	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--------------------	--	--	--	--	--	--

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV

BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA

3/ 4	B3.1 B3.2	B3.1	VEB3.1.1	CSC	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.	100%		X								X								
			VEB3.1.2	CSC	VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	100%		X			X						X						X	
	B3.3 B3.4	B3.2	VEB3.2.1	CSC	VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta.	100%		X								X								
			VEB3.2.2	CCL/CSC	VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Köhlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral	20%					X								X					X
	B3.5	B3.3	VEB3.3.1	CCL	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.	20%							X			X								
	B3.6 B3.7	B3.4	VEB3.4.1	CCL	VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.	20%								X						X				
			VEB3.4.2	CSC/CSIEE	VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	10%				X											X			
	B3.8 B3.9 B3.10 B3.11	B3.5	VEB3.5.1	CCL	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc	20%				X											X			
			VEB3.5.2	CCEC	VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	20%									X		X							
			VEB3.5.3	CCEC	VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.	20%				X												X		X
			VEB3.5.4	CCL/CSC	VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.	50%				X														X
	B3.12 B3.13	B3.6	VEB3.6.1	CAA/CCL	VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.	50%		X																X
VEB3.6.2			CCEC	VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética	50%								X									X		

				de fins.															
		VEB3.6.3	CAA/CCL	VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.	50%					X		X							X
B3.14 B3.15	B3.7	VEB3.7.1	CCL	VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións	50%		X							X					
		VEB3.7.2	CCEC	VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	10%		X							X					
		VEB3.7.3	CCL	VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.	10%				X					X					
B3.16	B3.8	VEB3.8.1	CCL	VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	10%				X					X					
		VEB3.8.2	CCEC	VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.	10%		X							X					
		VEB3.8.3	CCL/CSIEE	VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.	10%				X					X					

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA																					
4	B4.1 B4.2	B4.1	VEB4.1.1	CCEC	VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.	50%				X					X						
			VEB4.1.2	CAA	VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	50%		X		X					X						
	B4.3 B4.4	B4.2	VEB4.2.1	CSIEE/CD/CSC	VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado.	10%		X						X		X					
			VEB4.2.2	CAA/CCL	VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas.	50%					X	X						X			
BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS																					
5	B5.1	B5.1	VEB5.1.1	CCL/CD	VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.	10%		X									X				
BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA																					
6	B6.1 B6.2	B6.1	VEB6.1.1	CAA/CMCCT/CS C	VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.).	10%				X					X						
			VEB6.1.2	CCL/CMCCT/CS C	VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo	10%								X							
			VEB6.1.3	CD/CSIEE	VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente	10%											X				
	B6.3	B6.2	VEB6.2.1	CMCCT	VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.	50%				X				X							

B6.4	B6.3	VEB6.3.1	CCL/GMCCT/CS C	VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais.	10%				X						X					
		VEB6.3.2	CSC/CSIEE	VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.	20%				X											X

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

O estudo da materia debe estar orientado ao desenvolvemento das seguintes competencias:

- Comunicación lingüística (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- Competencia dixital (CD)
- Aprender a aprender (CAA)
- Competencias sociais e cívicas (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- Conciencia e expresións culturais (CCEC)

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Visionado de material audiovisual
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Debates e cuestionamento das solucións presentadas, discusións...

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema
- Textos ou vídeos introdutorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Visionado de vídeos
- Resposta a preguntas
- Comentario
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.

Avaliación:

- Observación da atención e o traballo na aula
- Comentarios e participación na aula
- Probas escritas

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

- Libro de Texto: Non recomendamos ningún libro de texto
- Apuntamentos e recursos do profesorado.
- Vídeos e curtas da Internet adaptadas ás necesidades da aprendizaxe.

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

Nas primeiras semanas do curso académico.

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Para realizar a avaliación inicial, e determinar o nivel de coñecementos, habilidades e competencial do alumnado, poderán empregarse tres tipos de instrumentos.

- 1) Preguntas individualizadas orientadas a detectar o nivel competencial do alumnado.
- 2) Grupos de discusión orientados a detectar a calidade da argumentación e de reflexión.
- 3) Tratamento, comprensión, análise e exposición do contido de diversos items de información, textual ou visual.

Como se informará á familia?

Segundo o que decida a Xunta Avaliadora.

Cales serán as consecuencias dos resultados?

O Departamento didáctico deberá determinar as medidas que se poidan adoptar, sempre na dirección de reforzar a atención personalizada ao alumnado.

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Controlarase a participación na clase, a discusión e debate dos temas propostos, a ampliación dos mesmos. Farase un comentario ou unha proba por trimestre.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Se valorarán os traballos que realicen e que poden ser persoais ou colectivos
A valoración dos mesmos se determinará en función da súa complexidade
Se valorará a atención na clase e a participación e interese, como recoñecemento do quefacer diario.
A nota se complementará cunha proba escrita na que se reflexione sobre os temas propostos.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo,

A nota final de avaliación será a suma das notas da observación, do traballo da avaliación e da nota da proba

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inquedanzas persoais.
O mantemento dun caderno de clase, a ampliación persoal dalgún aspecto que lle resulte de interese.

Como se recupera unha proba non superada?

Entregando ou repetindo os traballos se non foron superados previamente
Repetindo e superando a proba se é que foi esta a que non se superou

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita ou se entregarán os traballos pendentes.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita tipo exame na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación.

Na avaliación de pendentes se terán en conta os mesmos criterios, avaliándose aqueles estándares que non foran superados previamente.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita ou se o profesor o indica a realización dalgún traballo complementario.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non hai pendentes este curso.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Como se cualifica, redondeos, etc?

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas
Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				

28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiu e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

A materia de valores Éticos de 2º ESO se impartirá como materia afín por tres profesores doutros Departamentos.

A programación da materia faise en función do traballo que desenvolverán na aula os/as citados/as profesores/as

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

10. Actividades complementarias e extraescolares

O departamento non propón actividades complementarias nin extraescolares específicas, sen embargo colaborará coas que organice o centro para celebrar distintas conmemoracións, como os Dereitos Humanos, o día da Paz, ...

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Valores Éticos	2º ESO	B	Mª Dolores Bouza Betriu
Valores Éticos	2º ESO	C	Carlos Bello Stout
Valores Éticos	2º ESO	D	María Cabo Carballal

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Valores éticos (3º ESO)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnos/as con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista), escolarizados nunha unidade de educación especial na ESO

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.
Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	Desenvolver unha conciencia de identidade co medio ou contorna, valorando o patrimonio natural, artístico-cultural e lingüístico da zona.
2	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
3	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
4	Preparar ao alumnado para o exercicio dos dereitos e deberes cidadáns, baseado no respecto á liberdade e igualdade dos demais, e na realización da xustiza social e material.
5	Conseguir un desenvolvemento integral do alumnado en todas as dimensións da súa persoa: intelectual, moral, social, física, emocional, entre outras.
6	Educar para a paz en democracia, respectando e valorando as normas de convivencia do centro educativo.
7	Promover no alumnado o desempeño das competencias sociais e cívicas necesarias e suficientes para que sexa consciente do seu proxecto ético persoal e das posibilidades da súa realización.
8	Fomentar a autoestima e autoconfianza, valorando o esforzo e superación das dificultades para formar unha imaxe axeitada dun mesmo.
9	Aprender a relacionarse e comportarse en sociedade con civismo e modais axeitados, respectándose a un mesmo e aos demais.
10	Utilizar o centro educativo e as súas dependencias para os fins educativos que lle son propios, a través do coidado e posta en valor do seu mobiliario, instalacións, equipamentos, contorna e todos os elementos que o conforman.
11	Formar no respecto e defensa do medio ambiente, fomentando a implicación persoal.
12	Desenvolver a curiosidade e interese pola ciencia, tecnoloxía, artes, lectura e deportes para que o alumnado adquira uns coñecementos e capacidade de xuízo útiles para a sociedade e o desempeño da súa actividade profesional.
13	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre o alumnado, rexeitando a discriminación por razóns de xénero.
14	Avanzar no desenvolvemento dos hábitos de lectura, estudo e disciplina, do alumnado, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
15	Desenvolver destrezas básicas na utilización responsable, respectuosa e crítica das tecnoloxías da información e a comunicación.
16	Axudar ao alumnado a expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
17	Acadar unha coordinación didáctica e metodolóxica entre as distintas áreas, etapas e ciclos, así como entre departamentos didácticos.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos VALORES ÉTICOS 3º ESO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación	1-2	B4	BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA	1-4-5	Setembro/Decembro	12	
		B4.1	A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH.				
		B4.2	O Estado de dereito.				
		B4.3	Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.				
		B4.4	División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.				
		B4.5	Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia.				
		B4.6	Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.				
		B4.7	A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.				
		B4.8.	Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.				
		B4.9.	Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH.				
		B4.10	Deberes cidadáns na Constitución española.				
		B4.11	Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.				
		B4.12	Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.				
		B4.13	Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH.				
B4.14	Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás	X					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliac.	3-4	B5	BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS	2-3-5	Xaneiro/Marzo	12	
		B5.1	Relación entre ética e dereito.				
		B5.2	Relación entre legalidade e lexitimidade.				
		B5.3	Xustificación das normas xurídicas.				
		B5.4	Convencionalismo dos sofistas.				
		B5.5	Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke.				
		B5.6	Iuspositivismo de Kelsen.				
		B5.7	Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.				
		B5.8	Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.				
		B5.9	Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.				
B5.10	Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.	X					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3ª Avaliac.		B6	BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA				
	5-6	B6.1	Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos	4-6	Abril/Xuño	12	X

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1º Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA																					
1/2	B4.1 B4.2 B4.3 B4.4	B4.1	VEB4.1.1.	CSC	VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH.	50%		X					X				X				
			VEB4.1.2	CCL	VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.	100%		X						X							
			VEB4.1.3	CCL	VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.	100%		X						X							
			VEB4.1.4	CSC	VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.	100%		X											X		
	B4.5 B4.6	B4.2	VEB4.2.1	CSC	VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.	50%													X		
			VEB4.2.2	CSC/CSIEE	VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.	20%														X	
	B4.7	B4.3	VEB4.3.1	CCL/CSC	VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.	50%		X									X				
			VEB4.3.2	CCL	VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.	50%									X						
B4.8	B4.4	VEB4.4.1	CSC	VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.	20%				X							X					

B4.9 B4.10 B4.11	B4.5	VEB4.5.1	CSC	VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica.	20%				X								X			
		VEB4.5.2	CCL/CSIEE	VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida.	50%		X													X
		VEB4.5.3	CSC	VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético.	20%				X									X		
		VEB4.5.4	CSC	VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.	20%					X										X
B4.12	B4.6	VEB4.6.1	CAA/CSC	VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.	20%				X					X						
		VEB4.6.2	CCL	VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".	20%		X							X						
		VEB4.6.3	CCL	VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundomo capítulo II.	100%		X							X						
B4.13 B4.14	B4.7	VEB4.7.1	CSC	VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.	100%		X							X						
		VEB4.7.2	CSC	VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).	50%		X							X					X	

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH) E OUTROS TRATADOS INTERNACIONAIS SOBRE DEREITOS HUMANOS																				
3/ 4	B5.1 B5.2	B.5.1	VEB5.1.1	CAA/CD	VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.	20%				X								X		
	B5.3 B5.4 B5.5 B5.6	B5.2	VEB5.2.1	CD/CSC	VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado.	20%					X							X		
			VEB5.2.2	CCEC	VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema.	100%		X						X						
			VEB5.2.3	CCEC	VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.	50%		X							X					
			VEB5.2.4	CAA/CD/CSIEE	VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións. co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.	20%					X							X	X	
	B5.7	B5.3	VEB5.3.1	CSC	VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo.	50%									X					X
			VEB5.3.2	CAA	VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.	50%						X				X				X
			VEB5.3.3	CCEC	VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.	100%		X							X					
	B5.8	B5.4	VEB5.4.1	CAA/CCL	VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira: – Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación. – Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais. – Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade. – Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas. – Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais. – Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites.	100%				X		X					X			
			VEB5.4.2	CCEC/CSC/CSIEE	VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa	20%					X									X

					finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social															
B5.9	B5.5.	VEB5.5.1	CCEC		VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).	100%		X										X		
B5.10	B5.6	VEB5.6.1	CAA/CD/CSC		VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).	50%				X		X							X	X

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais							
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA																						
5/6	B6.1	B6.1	VEB6.1.1	CAA/CD/CMCCT	VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas.	50%		X				X					X			X		
			VEB6.1.2	CCL/CMCCT	VEB6.1.2 Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións.	50%		X							X					X		
			VEB6.1.3	CCL/CMCCT/GSIEE	VEB6.1.3 Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno medioambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).	50%		X							X						X	

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

O estudo da materia debe estar orientado ao desenvolvemento das seguintes competencias:

- Comunicación lingüística (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- Competencia dixital (CD)
- Aprender a aprender (CAA)
- Competencias sociais e cívicas (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- Conciencia e expresións culturais (CCEC)

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Visionado de material audiovisual
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Debates e cuestionamento das solucións presentadas, discusións...

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema
- Textos ou vídeos introductorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Visionado de vídeos
- Resposta a preguntas
- Comentario
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.

Avaliación:

- Observación da atención e o traballo na aula
- Comentarios e participación na aula
- Probas escritas

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

- Libro de Texto: Non recomendamos ningún libro de texto
- Comentarios e recursos do profesorado.
- Vídeos e curtas adaptadas ás necesidades da aprendizaxe.

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

Nas primeiras semanas do curso académico.

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Para realizar a avaliación inicial, e determinar o nivel de coñecementos, habilidades e competencial do alumnado, poderán empregarse tres tipos de instrumentos.

- 1) Preguntas individualizadas orientadas a detectar o nivel competencial do alumnado.
- 2) Grupos de discusión orientados a detectar a calidade da argumentación e de reflexión.
- 3) Tratamento, comprensión, análise e exposición do contido de diversos items de información, textual ou visual.

Como se informará á familia?

Segundo o que decida a Xunta Avaliadora.

Cales serán as consecuencias dos resultados?

O Profesor, en coordinación co Departamento didáctico, deberá determinar as medidas que se poidan adoptar, sempre na dirección de reforzar a atención personalizada ao alumnado.

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Controlarase a participación na clase, a discusión e debate dos temas propostos, a ampliación dos mesmos. Farase un comentario ou unha proba por trimestre.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Se valorarán os traballos que realicen e que poden ser persoais ou colectivos
A valoración dos mesmos se determinará en función da súa complexidade
Se valorará a atención na clase e a participación e interese, como recoñecemento do quefacer diario.
A nota se complementará cunha proba escrita na que se reflexione sobre os temas propostos.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo,

A nota final de avaliación será a suma das notas da observación, do traballo da avaliación e da nota da proba

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inqedanzas persoais.
O mantemento dun caderno de clase, a ampliación persoal dalgún aspecto que lle resulte de interese.

Como se recupera unha proba non superada?

Entregando ou repetindo os traballos se non foron superados previamente
Repetindo e superando a proba se é que foi esta a que non se superou

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita ou se entregarán os traballos pendentes.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación.

Na avaliación de pendentes se terán en conta os mesmos criterios, avaliándose aqueles estándares que non foran superados previamente.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita ou se o profesor o indica a realización dalgún traballo complementario.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non hai pendentes este curso.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Como se cualifica, redondeos, etc?

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas
Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				

29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

A materia será impartida como afín por un profesor do Departamento de Tecnoloxía

O deseño da materia realízase en función do traballo que este profesor vai levar a cabo na aula.

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

O departamento non propón actividades complementarias nin extraescolares específicas, sen embargo colaborará coas que organice o centro para celebrar distintas conmemoracións, como os Dereitos Humanos, o día da Paz, ...

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Valores Éticos	3º ESO	A/B	José Manuel Martínez Loureiro

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Valores éticos (4º ESO)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnos/as con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial na ESO.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	Desenvolver unha conciencia de identidade co medio ou contorna, valorando o patrimonio natural, artístico-cultural e lingüístico da zona.
2	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
3	Asumir unha conciencia social crítica que recoñeza as desigualdades sociais e o dereito das persoas a aspirar a iguais posibilidades de desenvolvemento material e intelectual.
4	Preparar ao alumnado para o exercicio dos dereitos e deberes cidadáns, baseado no respecto á liberdade e igualdade dos demais, e na realización da xustiza social e material.
5	Conseguir un desenvolvemento integral do alumnado en todas as dimensións da súa persoa: intelectual, moral, social, física, emocional, entre outras.
6	Educar para a paz en democracia, respectando e valorando as normas de convivencia do centro educativo.
7	Promover no alumnado o desempeño das competencias sociais e cívicas necesarias e suficientes para que sexa consciente do seu proxecto ético persoal e das posibilidades da súa realización.
8	Fomentar a autoestima e autoconfianza, valorando o esforzo e superación das dificultades para formar unha imaxe axeitada dun mesmo.
9	Aprender a relacionarse e comportarse en sociedade con civismo e modais axeitados, respectándose a un mesmo e aos demais.
10	Utilizar o centro educativo e as súas dependencias para os fins educativos que lle son propios, a través do coidado e posta en valor do seu mobiliario, instalacións, equipamentos, contorna e todos os elementos que o conforman.
11	Formar no respecto e defensa do medio ambiente, fomentando a implicación persoal.
12	Desenvolver a curiosidade e interese pola ciencia, tecnoloxía, artes, lectura e deportes para que o alumnado adquira uns coñecementos e capacidade de xuízo útiles para a sociedade e o desempeño da súa actividade profesional.
13	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre o alumnado, rexeitando a discriminación por razóns de xénero.
14	Avanzar no desenvolvemento dos hábitos de lectura, estudo e disciplina, do alumnado, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
15	Desenvolver destrezas básicas na utilización responsable, respectuosa e crítica das tecnoloxías da información e a comunicación.
16	Axudar ao alumnado a expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
17	Acadar unha coordinación didáctica e metodolóxica entre as distintas áreas, etapas e ciclos, así como entre departamentos didácticos.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos Valores Éticos 4º ESO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
1ª Avaliación	1-3	B1	BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA	1-3	Setembro/Decembro	12	
		B.1.1.	A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH.				
		B.1.2.	Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade.				
		B.1.3.	Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.				
		B2	BLOQUE 2: A COMPRENSIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS				
		B.2.1.	Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar.				
		B.2.2.	Fenómenos da socialización global.				
		B.2.3.	Perigos na socialización global á marxe dos valores éticos universais.				
		B.2.4.	Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión e outros dereitos.				X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
2ª Avaliac.	2-4	B3	BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA	2-4	Xanerio/Marzo	12	
		B.3.1.	Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH.				
		B.3.2.	Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.				
		B.3.3.	Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais e valores éticos que serven como guía.				
		B.3.4.	Éticas formais e éticas materiais.				
		B.3.5.	Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.				
		B.3.6.	Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de KANT.				
		B4	BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA				
		B.4.1.	Democracia e xustiza				
		B.4.2.	Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos				
		B.4.3.	Perigos dunha globalización sen valores éticos.				
		B.4.4.	Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.				X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3ª Avaliac.	5-6	B5	BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO E A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH)	5-6	Abril/ Xuño	12	
		B.5.1.	Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética.				
		B.5.2.	Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.				
		B.5.3.	Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función de dous principios de xustiza				
		B.5.4.	Os DDHH como ideais irrenunciabes.				
		B.5.5.	Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social.				
		B.5.6.	Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.				
		B.5.7.	Dereito á seguridade e a paz.				
		B.5.8.	Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia.				
		B.5.9	Ameazas á paz.				
		B.5.10.	As forzas armadas na Constitución española.				
		B.5.11.	Misións das forzas armadas.				
	B.5.12	Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.					
		B6	BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA				
		B.6.1	Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.				
	B.6.2	Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.				X	

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 1: A DIGNIDADE DA PERSOA																					
1/3	B1.1 B1.2 B1.3	B1.1	VEB1.1.1	CSC	VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza	50%		X								X					
			VEB1.1.2	CCL	VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.	10%				X						X					
			VEB1.1.3	CAA	VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	10%				X									X		
BLOQUE 2: A COMPRESIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS																					
1/3	B2.1	B2.1	VEB2.1.1	CCL	VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos.	50%		X							X						
			VEB2.1.2	CCL	VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar	10%				X					X						
			VEB2.1.3	CCL/CD/CSIEE	VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado	10%				X						X					
1/3	B2.2 B2.3 B2.4	B2.2	VEB2.2.1	CCEC/CCL	VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.	50%				X					X						
			VEB2.2.2	CSC	VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.	10%				X					X						
			VEB2.2.3	CCEC/CCL	VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual.	50%		X							X						
			VEB2.2.4	CCEC/CSC	VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás.	10%				X							X				

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDAS DE TEMAS TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

IES "Leiras Pulpeiro"
R/ Orquídea nº 45, 27004 Lugo
Tlfo: 982-203427 / Fax 982-203486
ies.leiras.pulpeiro@edu.xunta.es

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARI

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais																			
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV													
BLOQUE 3: A REFLEXIÓN ÉTICA																																		
2/ 4	B3.1 B3.2	B3.1	VEB3.1.1	CSC	VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no s. XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.	50%		X									X																	
			VEB3.1.2	CMCCT/CSIEE	VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).	10%				X						X																		
	B3.3	B3.2	VEB3.2.1	CSIEE	VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.	10%				X					X																			
	B3.4 B3.5	B3.3	VEB3.3.1	CCL	VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais.	10%									X																			
			VEB3.3.2	CCL	VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal, racional), e a importancia da súa achega á ética universal.	50%		X							X																			
			VEB3.3.3	CSC	VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.	50%		X							X																			
	B3.6	B3.4	VEB3.4.1	CAA	VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant.	10%				X							X																	
			VEB3.4.2	CD/CSIEE	VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.	10%				X							X																	
BLOQUE 4: A XUSTIZA E A POLÍTICA																																		
B4.1 B4.2	B4.1	VEB4.1.1	CSC	VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crezas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).	50%		X											X																
																			B4.3 B4.4	B4.2	VEB4.2.1	CAA/CSC	VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.).	10%									X	
																					VEB4.2.2	CSC	VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os	50%		X								

					estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).														
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 5: OS VALORES ÉTICOS, O DEREITO, A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS (DUDH)																					
5/ 6	B5.1 B5.2	B5.1	VEB5.1.1.	CCL	VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia.	10%				X					X						
			VEB5.1.2	CCL/CSIEE	VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia.	10%				X					X						
	B5.3	B5.2	VEB5.2.1	CAA/CD	VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).	10%				X						X					
			VEB5.2.2.	CCL	VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.	10%				X											
	B5.4 B5.5 B5.6	B5.3	VEB5.3.1	CSC	VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e reconece os retos que aínda teñen que superar.	50%		X							X						
			VEB5.3.2.	CSC	VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.).	10%				X						X					
			VEB5.3.3.	CCEC/CD/CSC	VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.	10%				X							X				
	B5.7 B5.8 B5.9	B5.4	VEB5.4.1.	CCL	VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH).	50%		X								X					
			VEB5.4.2.	CSC	VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional reconecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.	50%		X										X			
			VEB5.4.3	CD/CSC	VEB5.4.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.).	10%				X							X				

B5.10 B5.11 B5.12	B5.5	VEB5.5.1.	CSC	VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.).	10%		X												X
		VEB5.5.2.	CSC	VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais.	50%		X												X
		VEB5.5.3	CSC	VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.	10%				X										
BLOQUE 6: OS VALORES ÉTICOS E A SÚA RELACIÓN COA CIENCIA E A TECNOLOXÍA																			
6	B6.1	B6.1	VEB6.1.1	CAA/CMCCT/ CSC/CSIEE	VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.	10%				X								X	
	B6.2	B6.2	VEB6.2.1	CMCCT/CSC/ CSIEE	VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.	50%		X										X	

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

O estudo da materia debe estar orientado ao desenvolvemento das seguintes competencias:

- Comunicación lingüística (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- Competencia dixital (CD)
- Aprender a aprender (CAA)
- Competencias sociais e cívicas (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- Conciencia e expresións culturais (CCEC)

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Análise de documentos
- Debates e cuestionamento das solucións presentadas, discusións...
- Visionado de documentais ou películas nas que se aborden os temas tratados
-

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema, indagación de preconceptos, cuestionamento persoal, textos introductorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Resposta a preguntas
- Comentario de textos
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Probas escritas (comentarios)
- Probas escritas (exame)
- Observación da atención e o traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

- Libro de Texto: Non se recomenda ningún libro de texto
- Apuntamentos e recursos do profesorado.
- Vídeos e curtas da Internet adaptadas ás necesidades da aprendizaxe.

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

Nas primeiras semanas do curso académico.

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Para realizar a avaliación inicial, e determinar o nivel de coñecementos, habilidades e competencial do alumnado, poderán empregarse tres tipos de instrumentos.

- 1) Test individualizado orientado a detectar o nivel competencial do alumnado.
- 2) Grupos de discusión orientados a detectar a calidade da argumentación retórica e o grao de desenvolvemento reflexivo na exposición oral.
- 3) Tratamento e comprensión da información a través da análise, estudo e exposición do contido dunha columna de opinión especializada dun xornal.

Como se informará á familia?

Segundo o que decida a Xunta Avaliadora.

Cales serán as consecuencias dos resultados?

O Profesor, en coordinación co Departamento didáctico, deberá determinar as medidas que se poidan adoptar, sempre na dirección de reforzar a atención personalizada ao alumnado.

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Controlarase a participación na clase, a discusión e debate dos temas propostos, a ampliación dos mesmos. Farase un comentario ou unha proba por trimestre.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Se valorarán os traballos que realicen e que poden ser persoais ou colectivos
A valoración dos mesmos se determinará en función da súa complexidade
Se valorará a atención na clase e a participación e interese, como recoñecemento do quefacer diario.
A nota se complementará cunha proba escrita na que se reflexione sobre os temas propostos.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo,

A nota final de avaliación será a suma das notas dos traballos de avaliación, caderno / traballo na clase e nota do exame

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inqedanzas persoais, o mantemento dun caderno de clase con apuntamentos do que se comente nela, a esquematización dos temas, a ampliación persoal dalgún aspecto que resulte de interese para o alumno/a...

Como se recupera unha proba non superada?

Entregando ou repetindo os traballos se non foron superados previamente
Repetindo e superando a proba se é que foi esta a que non se superou

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita,ou se entregarán os traballos pendentes.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación.

Na avaliación de pendentes se terán en conta os mesmos criterios, avaliándose aqueles estándares que non foran superados previamente.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita ou se profesor o indica a realización dalgún traballo complementario.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non hai pendentes este curso.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Como se cualifica, redondeos, etc?

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de tutoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Dado que estamos comezando a aplicala se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas

Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				

29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

A materia será impartida por un profesor do Departamento de Economía

O deseño da materia realízase en función do traballo que se leve a cabo na aula.

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

10. Actividades complementarias e extraescolares

O departamento non propón actividades complementarias nin extraescolares específicas, sen embargo colaborará coas que organice o centro para celebrar distintas conmemoracións, como os Dereitos Humanos, o día da Paz, ...

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Valores Éticos	4º ESO	B/C	Jesús Coucheiro Gómez

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Filosofía (1º Bacharelato)**

1.- INDICE			
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1	Páxina
2	Conceptos clave da programación	Folla 2	
3	Contexto	Folla 3	
	Características do centro e do alumnado.		
	Obxectivos adaptados ao contexto		
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4	
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos		
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5	
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares		
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5	
	Grao mínimo de consecución		
	Peso na cualificación		
	Instrumentos de avaliación		
	Temas transversais		
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6	
	Estratexias metodolóxicas		
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos		
8	Avaliación	Folla 7	
9	Avaliación inicial	Folla 7	
	Procedemento para a avaliación inicial		
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)		
10	Avaliación continua	Folla 7	
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar		
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.		
	Elaboración da nota media		
	Recuperación dunha proba ou exame		
	Recuperación dunha avaliación		
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7	
	Quen debe ir á avaliación final?		
	En que consistirá a proba?		
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...		
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?		
	Que criterios segue o centro para a promoción?		
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7	
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita		
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7	
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.		
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.		
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8	
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino		
	Indicadores de logro da práctica docente		
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8	
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica		
16	Atención á diversidade	Folla 9	
	Medidas ordinarias: Organizativas		
	Medidas ordinarias: Curriculares		
	Medidas extraordinarias: Organizativas		
	Medidas extraordinarias: Curriculares		
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10	
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.		
	Datos do departamento		
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)		

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnado con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial en ESO.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos do Bacharelato (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
2	b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
3	c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
4	d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

5	e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
6	f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
7	g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
8	h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
9	i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
10	l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
11	m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
12	n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
13	ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
14	o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
15	p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos Filosofía 1º BAC *

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación		B2	BLOQUE 2: O SABER FILOSÓFICO				
	1	B2.1	Filosofía: sentido, necesidade e historia	1	Setembro	4	
		B2.2	Saber racional. Explicación preracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos				
		B2.3	Funcións e vixencia da filosofía				
		B2.4	Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico				
		B2.5	Racionalidade teórica e práctica				
		B2.6	O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía				
		B1.3	Uso dos procedementos de traballo intelectual adecuados á filosofía (uso rigoroso do léxico)				
		B1.1	Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coa temática estudada				
		B3	BLOQUE 3: O COÑECEMENTO				
	2	B3.1	Teoría do coñecemento	2	Outubro/Novembro	12	
		B3.2	Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade				
		B3.3	Abstracción				
		B3.4	Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.				
		B3.5	Problema filosófico do coñecemento				
		B3.6	A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación				
		B3.7	Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e acceso á verdade				
		B1.1	Textos filosóficos e de outras ramas do saber relacionados co coñecemento				
	3	B3.8	Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia	3	Novembro/Dembro	11	
		B3.9	Obxectivos e instrumentos da ciencia				
		B3.10	Método hipotético-dedutivo				
B3.11		Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos					
B3.12		Técnica e tecnoloxía: saber e praxe					
B3.13		Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución					
B3.14		Visión aristotélica do quefacer científico					
B3.15		Relación entre filosofía e ciencia					X

	UNIDADES DIDACTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
		B5	BLOQUE 5: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA				
2ª Avaliación	4	B5.1	B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica	6	Xan / Febr	12	
		B5.2	B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.				
		B5.3	B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propiahumana.				
		B5.12	B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo				
		B5.13	B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo.				
		B1.2	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.				
	5	B5.4	B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista.	7	Febr / Marzo	16	
		B5.5	B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade.				
		B5.6	B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo.				
		B5.7	B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade				
		B5.8	B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea				
		B5.9	B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.				
		B5.10	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana.				
B5.11	B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.		X				

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
3ª Avaliac.	6	B3	BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA (cont.)	8	Marzo / Abril	15	
		B2.5	B2.5. Racionalidade teórica e práctica.				
		B6.1	B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.				
		B6.2	B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.				
		B6.3	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana.				
		B6.4	B6.4. Procura da felicidade.				
		B6.5	B6.5. A boa vontade: Kant.				
		B6.6	B6.6. A xustiza como virtude ético-política.				
	B6.7	B6.7. Relativismo e universalismo moral.					
	7	B6.8	Fundamentos filosóficos do Estado	9	Abril / Maio	17	
		B6.9	Principais interrogantes da filosofía política				
		B6.10	A xustiza segundo Platón				
		B6.11	O convencionalismo nos sofistas				
		B6.12	Realismo político: Maquiavelo				
		B6.13	Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu.				
		B6.14	A paz perpetua de Kant.				
		B6.15	Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx				
	B6.16	Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt					
	B6.17	Función do pensamento utópico.					
	B6.18	Legalidade e lexitimidade		X			
	8	B6.27	Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía.	11	Maio / Xuño	8	
B6.28		Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade					
B6.29		Lóxica proposicional.					
B6.30		Retórica e composición do discurso					
B6.31		Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos.					
B6.32	Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.		X				

Valorase na terceira avaliación e en función dos intereses do alumnado cambiar a orde de explicación das UD e expoñer en primeiro lugar a UD 8 seguido das UD 6 e 7.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos						Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 2: O SABER FILOSÓFICO																				
1	B2.1 B2.2 B2.3	B2.1	FIB2.1.1	CAA	FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico.	80%		X							X					
			FIB2.1.2	CCEC/CSC	FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo do saberes prerracionais, como o mito ou a maxia.	80%		X								X				
	B2.4 B2.5	B2.2	FIB2.2.1	CAA/CSC	FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía.	20%				X		X		X						
	B2.6	B2.3	FIB2.3.1	CCEC	FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea.	10%				X		X		X					X	
			FIB2.3.2	CCL	FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	10%				X		X			X					
	B1.3	B2.4	FIB2.4.1	CCL	FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc.	100%		X		X		X			X					
B1.1	B2.5	FIB2.5.1	CCL	FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.	100%		X		X		X		X	X						
BLOQUE 3: O COÑECEMENTO																				
2	B3.1 B3.2 B3.3 B3.4	B3.1	FIB3.1.1	CCL	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	80%		X				X		X	X					
			FIB3.2.1	CCEC	FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.	100%		X		X		X			X					
	B3.5 B3.6 B3.7	B3.2	FIB3.2.2	CD/CSC	FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.	100%		X		X		X			X			X		
	B1.1		B3.3	FIB3.3.1	CCL	FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	80%		X				X		X	X				

Tema/ UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
3	B3.8 B3.9 B3.10 B3.11	B3.4	FIB3.4.1	CMCCT	FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.	100%		X								X							
			FIB3.4.2	CMCCT	FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento.	10%				X					X				X				
			FIB3.4.3	CMCCT	FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.	100%			X		X						X	X					
	B3.12	B3.5	FIB3.5.1	CMCCT/CSC	FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inxerencia humana por transformar e dominar a natureza, pódoo ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.	80%		X				X			X	X							
	B3.13 B3.14	B3.6	FIB3.6.1	CMCCT	FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros.	80%		X							X	X							
	B3.15	B3.7	FIB3.7.1	CMCCT	FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica etc.	40%		X									X						
FIB3.7.2			CD/CSC	FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afofunde na interrelación entre a filosofía e a ciencia.	10%				X		X								X				

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais												
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais										
								Prob. esc.	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grup.	Cad. Cla.	Rúb. (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV				
BLOQUE 5: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA																									
4	B5.1	B5.1	FIB5.1.1	CCL	FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	100%		X					X				X	X					X		
	B5.2	B5.2	FIB5.2.1	CMCCT	FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	100%		X							X		X	X					X		
			FIB5.2.2	CCEC	FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves esignificativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	80%		X		X			X					X							
	B5.3	B5.3	FIB5.3.1	CCEC/CSC	FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	50%		X						X				X							
			FIB5.3.2	CSIEE/CCEC	FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano entanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	100%		X											X					X	X
			FIB5.3.3	CD/CSC	FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.	10%															X				
B5.12 B5.13	B5.8	FIB5.8.1	CMCCT	FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emerxentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa	80%		X									X									
B1.2	B5.4	FIB5.4.1	CSC	FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas	100%		X		X							X	X						X	X	
5	B5.4 B5.5 B5.6 B5.7 B5.8	B5.5	FIB5.5.1	CCEC	FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano.	30%							X					X					X		
			FIB5.5.2	CCL	FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores.	80%		X									X	X					X	X	
			FIB5.5.3	CCL	FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros.	100%		X											X						
	B5.9	B5.6	FIB5.6.1	CCEC	FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo.	10%									X		X	X					X	X	
	B5.10 B5.11	B5.7	FIB5.7.1	CCL	FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana.	20%								X		X		X							
			FIB5.7.2	CCL	FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana.	20%									X				X					X	
BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA																									

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais					
								Prob. esc.	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grup.	Cad. Cla.	Rúb. (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA																				
6	B2.5 B6.1	B6.1	FIB6.1.1	CSC	FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional.	80%		X									X			
			FIB6.1.2	CCEC	FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas.	80%		X							X		X			
	B6.2 B6.3 B6.4 B6.5 B6.6 B6.7	B6.2 B6.3	FIB6.2.1 FIB6.3.1	CSC CSIEE/CSC	FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética. FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	100% 50%		X X						X X	X X		X X			
			FIB6.3.2	CSIEE	FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	50%					X			X	X		X			
			FIB6.3.3	CSC	FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo	50%		X						X	X					
			FIB6.3.4	CCL	FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo	100%		X						X						
	7	B6.8 B6.9	B6.4	FIB6.4.1 FIB6.4.2	CSC CCL	FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política	60% 100%					X			X	X				
B6.10 B6.11 B6.12 B6.13 B6.14 B6.15 B6.16		B6.5	FIB6.5.1 FIB6.5.2 FIB6.5.3 FIB6.5.4	CCEC/CSC CSC CSC CSC	FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosóficas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros. FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumenta sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia	60% 80% 90% 100%		X X X X	X X X				X X X X	X X X X		X X X X				
B6.17		B6.6	FIB6.6.1	CSC	FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas	80%				X				X	X		X			
B6.18		B6.7	FIB6.7.1	CCL/CSC	FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade	100%		X		X				X	X		X			

Tem a/UD	Identif. contidos	Identif criteri	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
8	B6.27 B6.28	B6.13	FIB6.13.1	CCL	FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositivo, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negocia-ción, persuasión e concepto universal, entre outros.	100%		x				x				x						
	B6.29	B6.14	FIB6.14.1	CAA	FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados	100%		x		x		x		x		x						
	B6.30	B6.15	FIB6.15.1	CCL	FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.	90%		x		x							x				x	
			FIB6.15.2	CCL	FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	50%							x			x	x				x	x
	B6.31 B6.32	B6.16	FIB6.16.1	CSIEE/CSC	FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.	50%							x		x	x	x				x	
			FIB6.16.2	CAA	FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	30%					x		x			x	x	x				
FIB6.16.3			CCEC	FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.	100%		x			x						x	x					

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

Posibles aspectos:

- Se partirá da competencia inicial do alumnado para incitalo ao pensamento filosófico.
- Tendo en conta a diversidade conseguir ritmos de aprendizaxe comúns.
- Enfoque orientado á interiorización de cuestións, conceptos, análises e a aceptación da pluralidade de respostas.
- O profesor explicará e analizará o libro de texto e matizará as solucións aos temas que se propoñan.
- Dada a inabarcabilidade do programa prescrito no currículo da materia optamos por deixar os temas 4, 5, 10 e 12 sen explicar. Entendo que querer abarcalos todos é absolutamente incompatible co rigor mínimo esixible para un curso de Bacharelato. A opción de deixar precisamente estes temas en concreto xustifícase porque:
 - a) Os dous primeiros son temas moi abstractos e que requiren unha formación máis completa para ser asimilados polo alumnado. Estamos ante un curso introdutorio de Filosofía.
 - b) O tema 12 pertence a un ámbito práctico que será subsumido na parte ética e política do mesmo bloque de contidos.
 - c) O tema 10 é moi específico e pode ser lido polo alumnado pola súa conta se lle interesa.
 - d) A carga formativa e conceptual dos temas que se explican exceden en valor aos que se deixan.
- O tema 11 que si figura na programación é máis un desiderátum que unha opción real, con todo contamos poder dar unhas nocións básicas do mesmo. Igualmente se considera a opción, chegado o momento, de cambiar a orde de explicación e iniciar a 3ª avaliación con este tema, dado que pode ser moi formativo para o alumnado especialmente de ciencias.

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Análise de documentos
- Comentarios de textos
- Debates e cuestionamento das solucións presentadas, discusións...

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema, indagación de preconceptos, cuestionamento persoal, textos introdutorios, c.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Resposta a preguntas
- Comentario de textos
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Probas escritas (comentarios)
- Probas escritas (exame)
- Observación da atención e o traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

Libro de texto, *Filosofía 1º Bacharelato*, M. A. Martínez Quintanar, Baía Edicións, A Coruña, 2015

Textos de filósofos, literarios ou científicos, aportados polo profesor, ben para explicar algún aspecto, ben para ser comentados polo alumnado.

Vídeos breves nos que mostre algún aspecto estudado na clase

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Como se informará á familia?

Cales serán as consecuencias dos resultados?

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Farase un comentario de texto ou unha proba tipo test ou preguntas curtas cada Bloque.

Pediráselle ao alumando que faga resúmenes ou esquemas dos temas segundo se vaian explicando e nos que se recollerá a información contida no libro e a aportada polo profesor. Estes resúmenes deben servir para iniciar o estudo e a asimilación de conceptos.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Os traballos, os comentarios e os resúmenes/esquemas serán persoais e reflectirán o esforzo de cada estudante. A valoración dos mesmos será entre 0 e 0,5 ou entre 0 e 1 en función da resolución que dos mesmos faga o alumno/a e da complexidade da proba proposta.

Se valorará a atención na clase con outro 0,5 cando haxa participación e interese. Este 0,5 engadirase ou retraerese sobre a nota do alumno/a como valoración do seu quefacer diario.

O alumno pode obter por traballos / comentarios / traballo na clase, un máximo de 2 puntos na avaliación. Os outros 9 ou 8 puntos obteranse no exame da avaliación, en función do previsto nos distintos estándares de aprendizaxe e informando ao alumnado do valor das preguntas en cada proba.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo, ...

A nota final de avaliación será a suma das notas dos traballos de avaliación, caderno / traballo na clase e nota do exame.

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inxerencias persoais, o mantemento dun caderno de clase con apuntamentos do que se comente nela, a esquematización dos temas, a ampliación persoal dalgún aspecto que resulte de interese para o alumno/a...

A asistencia a clase, atención, participación, puntualidade na entrega dos traballos será valorada positivamente, do mesmo modo será valorada negativamente o incumprimento destas. Cando un alumno/a teña un comportamento inadecuado será amostado cunha FALTA DE ORDE e terá unha sanción na nota desa avaliación dun 10% da nota que obteña. A nova cualificación será a real a todos os efectos.

Como se recupera unha proba non superada?

Os traballos non entregados en prazo ou non superados son perdas directa de nota; non implican suspenso, só imposibilitan o acceso á nota máxima, pois esta está condicionada ao traballo diario e a súa exposición despois no exame.

A proba do exame se recupera mediante outro exame de similares características nas que se demostre a adquisición dos coñecementos requiridos e o dominio dos estándares de aprendizaxe correspondentes.

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita, esta vez a valoración da mesma será sobre 10 puntos pois na recuperación non se terán en conta os traballos realizados durante a avaliación.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada. A avaliación final ten unha dobre finalidade, por un lado permitir ao alumnado recuperar a/as avaliación/s pendente/s, no suposto que teña unha ou dúas superadas positivamente; por outro, servir de oportunidade última, dentro da avaliación ordinaria, a aqueles que tendo todas as avaliacións suspensas queiran demostrar un dominio dos estándares de aprendizaxe que require a materia. Neste último caso, a avaliación final será dobre, e requirirá a superación dun exame escrito e no prazo das 48 horas seguintes a superación doutro oral.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita tipo exame na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada polo alumno/a, para aqueles que só teñan que superar unha ou dúas avaliacións. Quen queira aprobar as tres avaliacións nesta proba final terá que realizar un exame con dúas partes: PRIMEIRA unha proba escrita na que demostre un dominio mínimo dos estándares de aprendizaxe de toda a materia, e superada esta proba unha SEGUNDA no prazo de 48 horas. Esta segunda proba será oral, e nela se complementará a comprobación da adquisición e o dominio dos estándares necesarios para unha avaliación positiva. Se algún alumno supera a primeira parte da proba (escrita), pero non a segunda (oral) decae no dereito de acceso ao aprobado

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación, de tal modo que cada quen se examine exclusivamente dos que correspondan a/as avaliación/s non superadas. Na avaliación de pendentes se terán en conta os mesmos criterios, avaliándose aqueles estándares que non foran superados previamente. Só cambiarán, por motivos de organización académica as datas de realización das probas e a temporalización, que se axustará ás circunstancias que se deran no curso anterior ou as modificacións que se poidan pactar posteriormente en función sempre das necesidades do alumnado.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita, exame, que se valorará de cero a dez puntos. O aprobado se consegue con cinco puntos. Como norma xeral se intentará que sexa unha proba na que se alternen preguntas tipo test, preguntas de definición e algunha de elaboración ou comentario. Isto permite comprobar o dominio dunha pluralidade de estándares e ofrece maiores posibilidades de éxito ao alumno/a. A valoración se fará en función do tipo de pregunta e da complexidade e dificultade da mesma.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentos

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non están previstas clases de recuperación nin reunións co alumnado por incompatibilidade horarias xa que os alumnos están en clase durante todo o seu horario lectivo. Á marxe desta situación calquera alumno/a que queira falar ou consultar dúbidas co profesor pode facelo no período de lecer. A dispoñibilidade do profesor nos períodos de lecer só esta restrinxida os martes por ter que atender unha Garda de Biblioteca. En calquera caso, se manterá contacto co alumnado para orientalo sobre os contidos mínimos sobre os que se preguntará no exame e resolver dúbidas cando as presenten.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

A recuperación se realizará superando en proba escrita a avaliación suspensa. Realízase un exame por avaliación de maneira que o alumnado poda ir superando a materia progresivamente. Se alguén deixara sen aprobar algunha avaliación poderá presentarse a finais de abril ou principios de maio a un exame final para recuperar as avaliacións suspensas.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

A avaliación final será a media das avaliacións parciais, se valorará positivamente o incremento no esforzo do alumnado e negativamente a súa minoración. En calquera caso esta valoración afectará ao redondeo da nota, a xustificación da mesma dependerá das probas escritas (exames)

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

A proba extraordinaria recollerá os estándares mais salientables dos distintos bloques temáticos e o número de preguntas será proporcional ao esixido no curso.

Como se cualifica, redondeos, etc?

En función do grado de consecución dos estándares polos que se pregunte

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Dado que esta programación xa se levou a cabo o curso pasado se revisará periodicamente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas Trimestralmente, ao rematar cada avaliación, e se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma.

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación Dado que esta programación xa foi utilizada no curso 2015/16, 2016/17 e 2017/18supoñemos que poderá levarse a cabo novamente sen maiores contratempos.

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				

26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguíuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL? 2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)? 3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)? 4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?	1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas? 2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico? 3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)? 4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización? 5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc

Dado que estamos nun curso de Bacharelato e polo tanto no ensino posobrigatorio entendemos que non se deben realizar alteracións do currículo do curso. Aínda que dende Xefatura de Estudos e o Departamento de Orientación se nos informou da existencia de casos de TDAH non se especificou a necesidade de realizar ningún tipo de adaptación curricular específica, polo que se atenderá persoalmente ao alumnado con estes problemas no que no ámbito persoal necesiten sen que iso supoña alteracións das condicións xerais metodolóxicas o de alteración do ritmos de ensino aprendizaxe respecto dos seus compañeiros. Tampouco cabe realizar tales alteracións xa que a nota de Bacharelato ten un valor uniforme e non hai capacidade por parte do profesorado para propoñer que se outorguen función de ningunha modificación curricular.

A avaliación deste alumnado realizarase seguindo o establecido para a avaliación do bacharelato, en calquera caso se atenderán necesidades que poidan suscitarse como por exemplo permitirles maior marxe horaria para a realización das probas ou se solicitan outros aspectos, sempre que non supoñan alterar as condicións coas que se enfrontan os seus compañeiros.

10. Actividades complementarias e extraescolares

O departamento non propón actividades complementarias nin extraescolares específicas, sen embargo colaborará coas que organice o centro para celebrar distintas conmemoracións, como os Dereitos Humanos, o día da Paz, pola igualdade de xénero, ...

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Filosofía	1º BAC	A / B / C	José Domingo de Prada

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Historia da Filosofía (2º Bacharelato)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das completencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnado con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos do Bacharelato (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
2	b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
3	c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
4	d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

5	e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
6	f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
7	g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
8	h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
9	i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
10	l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
11	m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
12	n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
13	ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
14	o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
15	p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos Historia da Filosofía 2º

BACHARELATO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación	BLOQUE 2: A FILOSOFÍA NA GRECIA ANTIGA						
	1	B2.1	B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos.		Setembro/Octubro	16	
		B2.2	B2.2. Dialéctica socrática.				
		B2.3	B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas				
		B2.4	B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.				X
		B2.5	B2.5. A física de Demócrito.				
	2	B2.6	B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles.		Novembro	12	
		B2.7	B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.				X
	3	B2.8	B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo.		Novemb	4	
		B2.9	B2.9. Científicos helenísticos.				
B2.10		B2.10. A Biblioteca de Alexandría					
BLOQUE 3: A FILOSOFÍA MEDIEVAL							
4	B3.1	B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade		Decembro	10		
5	B3.2	B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.				X	
	B3.3	B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliac.		B4	BLOQUE 4: A FILOSOFÍA NA MODERNIDADE E NA ILUSTRACIÓN				
	6	B4.1	A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana.		Xaneiro	8	
		B4.2	F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento.				
		B4.3	Implicacións da revolución científica.				
		B4.4	Realismo político de Maquiavelo				
	7	B4.5	Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico.		Xaneiro/ Febreiro	12	X
		B4.6	B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto.				
	8	B4.7	Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto		Febrero /Marzo	14	
		B4.8	Locke: liberalismo político				
	9	B4.9	A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.		Marzo	15	
		B4.10	Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento				
		B4.11	Lei Moral e paz perpetua				
		B4.12	Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant				
B4.13		Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3 ^a Avaliac.		B5	BLOQUE 5: A FILOSOFÍA CONTEMPORÁNEA				
	10	B5.1	Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo		Abril	12	
		B5.2	Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.				X
	11	B5.3	Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora		Abril	8	
		B5.4	O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto.				X
		B5.5	A vontade en Schopenhauer.				
	12	B5.6	Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.		Maio	4	
	13	B5.7	Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso		Maio	10	
		B5.8	Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.				
		B5.9	Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.				
	14	B5.10	Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.		Maio	3	

					5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade																			
1ª Aval					Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación											Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais									
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
BLOQUE 2: A FILOSOFÍA NA GRECIA ANTIGA																								
1	B2.1 B2.2 B2.3 B2.4	B2.1	HFB2.1.1	CCL	HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mimese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		X									X							
			HFB2.1.2	CCL	HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude	100%		X									X	X						
			HFB2.1.3	CAA	HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.	100%		X										X						
			HFB2.1.4	CSC	HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación	100%		X										X			X			
2	B2.5 B2.6 B2.7	B2.2	HFB2.2.1	CCL	HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros.	100%		X								X								
			HFB2.2.2	CCL	HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonística e a política, en comparación coas teorías de Platón.	100%		X								X	X							
			HFB2.2.3	CAA	HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles.	100%		X									X							
			HFB2.2.4	CMCCT	HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións	100%		X									X							
3	B2.8 B2.9 B2.10	B2.3	HFB2.3.1	CMCCT	HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina	10%				X								X						
BLOQUE 3: A FILOSOFÍA MEDIEVAL																								
4	B3.1	B3.1	HFB3.1.1	CCEC	HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona.	100%		X								X								

5	B3.2	B3.2	HFB3.2.1	CCL	HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		X							X							
			HFB3.2.2	CCL	HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.	100%		X							X	X						
			HFB3.2.3	CAA	HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.	100%		X							X							
			HFB3.2.4	CSC	HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuir ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.	10%				X											X	
	B3.4	B3.3	HFB3.3.1	CCEC	HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillermo de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade	100%		X						X								

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 4: A FILOSOFÍA NA MODERNIDADE E NA ILUSTRACIÓN																					
6	B4.1 B4.2 B4.3 B4.4	4.1	HFB411	CMCCT	HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana.	100%		X								X	X				
			HFB412	CSC	HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores.	100%		X								X					
7	B4.5 B4.6	B.42	HFB421	CCL	HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		X							X						
			HFB422	CCL	HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval.	100%		X							X	X					
			HFB423	CCEC	HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes.	100%		X								X					
			HFB424	CSC	HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.	100%		X								X					
8	B4.7 B4.8	B.4.3	HFB431	CCL	HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor.	100%		X							X						
			HFB432	CMCCT	HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.	100%		X							X						
			HFB433	CSC	HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaos coas solucións aportadas por Hume.	100%		X								X					
			HFB434	CSC	HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.	10%				X						X	X				
9	B4.9	B.4.4	HFB441	CSC	HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados	100%		X							X						

				franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.																	
B4.10 B4.11 B4.12 B4.13	B.45	HFB4512	CAA	HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nónimo, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor.	100%		X								X						
		HFB452	CCL	HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	100%		X								X						
		HFB453	CCL	HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant.	100%		X								X						
		HFB454	CSC	HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións	100%		X								X						

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)

Criteria de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais													
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV							
BLOQUE 5: A FILOSOFÍA CONTEMPORÁNEA																												
10	B5.1 B5.2	B.51	HFB511	CSC	HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestructura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor.	100%		X								X												
			HFB512	CCL	HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo.	100%		X									X											
			HFB513	CSC	HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx.	100%		X									X											
			HFB514	CSC	HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social.	10%				X								X										
11	B5.3 B5.4 B5.5	B.52	HFB521	CCL	HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícalos con rigor.	100%		X								X												
			HFB522	CCL	HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea.	100%		X								X												
			HFB523	CCEC	HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche.	100%		X								X												
			HFB524	CSC	HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade.	100%		X								X												
12	B5.6	B.53	HFB531	CCL	HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplícalos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros.	100%		X							X													
			HFB532	CCL	HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras.	100%		X							X													
			HFB533	CSC	HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu	100%		X							X													

				compromiso coa defensa da cultura e da democracia.																					
13	B5.7 B5.8 B5.9 B5.10	B.54	HFB541	CSC	HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor.	100%		X									X								
			HFB542	CCL	HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación.	100%		X										X							
			HFB543	CCA	HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea.	50%															X				
14			HFB544	CSC	HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza.	50%														X					
			HFB545	CSC	HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.	50%																X			
			HFB546	CCA/CCL	HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.	50%																	X		

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

Posibles aspectos:

- Se partirá da competencia inicial do alumnado para introducilo na materia de Historia da Filosofía.
- Tendo en conta que se trata dunha troncal de modalidade deberíase partir dunha suposta boa predisposición do alumnado para o estudo desta. Sen embargo o feito de que pasara de optativa a troncal e que obrigue a moitos alumnos a ter que cursala fai que haxa un número importante deles que non teñen maior interese na mesma.
- O enfoque da materia se orientará cara a interiorización de cuestións, conceptos, análises.
- O profesor explicará e analizará os autores, presentará textos dos mesmos e incitará o comentario.
- Non vemos fácil poder explicar o temario completo, con todo se fará un esforzo de síntese para abarcar todos os temas que se poda. Non por querer abarcalos todos se perderá o rigor mínimo esixible para un curso de 2º de Bacharelato. A opción, de ser o caso, sería deixar os temas últimos. Os primeiros son absolutamente imprescindibles por ser cuestións fundamentais requiridas para poder entrar no ámbito destes coñecementos.

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos,...
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Análise de documentos
- Comentarios de textos

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema, indagación de preconceitos, cuestionamento persoal, textos introductorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Resposta a preguntas
- Comentario de textos
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Probas escritas (comentarios e resúmenes ou mapas conceptuais)
- Probas escritas (exame)
- Observación da atención e o traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

-Textos dos distintos autores que están publicados na páxina da CIUG

5. Recursos didácticos

Libro de texto. Non se vai utilizar libro de texto. Dado que son alumnos/as de 2º de BAC se considera que teñen que desenvolver a capacidade de recoller apuntamentos e sistematizar o traballo diario tanto na clase como na casa.

Traballarase sobre textos filosóficos, aportados polo profesor, ben para explicar algún aspecto, ben para ser comentados polo alumnado.

Especialmente se traballarán los textos propostos para as ABAU

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Como se informará á familia?

Cales serán as consecuencias dos resultados?

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? (Marcar cunha cruz)

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Se pedirá a realización de comentarios de texto durante a avaliación. Se realizará un comentario para algúns dos autores de referencia, Platón, Aristóteles, Tomás, Descartes,...

Dado que o alumnado ten enfrontarse ás probas da ABAU ao finalizar o curso convén que adquiren a destreza de enfrontarse con exames con certa carga de contidos. Por este motivo unicamente se fará unha proba escrita por trimestre. Ademais os exames que se realicen se axustarán ao esquema proposto nas ABAU, excepto no caso da terceira pregunta que será substituída pola valoración do caderno de clase e a atención prestada durante as mesmas.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Os comentarios / traballos serán persoais e reflectirán o esforzo de cada estudante. Terán carácter voluntario. A valoración dos mesmos será en función da resolución que deles faga o alumno/a e da complexidade da proba proposta. En condicións normais se entende que estes comentarios son axudas para o alumnado. O profesor unicamente ten a función de corrixilos e indicar cantas cuestións considere respecto da súa execución polo alumno/a. Excepcionalmente poden terse en conta para subir algunha nota ou decidir o redondeo das mesmas. En calquera caso a súa realización ou non, non suporá merma de puntos para o alumnado.

Se valorará a atención na clase, a participación e o interese. Dado que estas cuestións son esixibles nun curso de 2º de BAC e se dan por supostas, o seu incumprimento terá un peso negativo na nota en casos graves. Da nota final 9 puntos obteranse no exame da avaliación, en función do previsto nos distintos estándares de aprendizaxe e informando ao alumnado do valor das preguntas en cada proba

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo, ...

A nota final de avaliación será a suma das notas dos traballos de avaliación máis a nota do exame.

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inxerencias persoais, o mantemento dun caderno de clase con apuntamentos do que se comente nela, a esquematización dos temas, a ampliación persoal dalgún aspecto que resulte de interese para o alumno/a...

Como se recupera unha proba non superada?

Os traballos non entregados en prazo ou non superados son perdas directa de nota; non implican suspenso, só imposibilitan o acceso á nota máxima, pois esta está condicionada ao traballo diario e a súa exposición despois no exame

A proba do exame se recupera mediante outro exame de similares características nas que se demostre a adquisición dos coñecementos requiridos

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita, esta vez a valoración da mesma será sobre 10 puntos pois na recuperación non se terán en conta os traballos realizados durante a avaliación. O alumnado que acceda ás probas de recuperación e saque notas altas terá unha perda dun 20% da nota como consecuencia de deixalo para segunda oportunidade.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada. A avaliación final ten unha dobre finalidade, por un lado permitir ao alumnado recuperar a/as avaliación/s pendente/s, no suposto que teña unha ou dúas superadas positivamente; por outro, servir de oportunidade última, dentro da avaliación ordinaria, a aqueles que tendo todas as avaliacións suspensas queiran demostrar un dominio dos estándares de aprendizaxe que require a materia. Neste último caso, a avaliación final será dobre, e requirirá a superación dun exame escrito e no prazo das 48 horas seguintes a superación doutro oral.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita tipo exame na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada polo alumno/a, para aqueles que só teñan que superar unha ou dúas avaliacións. Para aprobar as tres avaliacións nesta proba final haberá que realizar un exame con dúas partes: PRIMEIRA unha proba escrita na que demostre un dominio mínimo dos estándares de aprendizaxe de toda a materia, e superada esta proba unha SEGUNDA no prazo de 48 horas. Esta segunda proba será oral, e nela se complementará a comprobación da adquisición e o dominio dos estándares necesarios para unha avaliación positiva. A non presentación a algunha das dúas partes da proba supón o suspenso na materia.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación, de tal modo que cada quen se examine exclusivamente dos que correspondan a/as avaliación/s non superadas

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita, exame, que se valorará de cero a dez puntos. O aprobado se consegue con cinco puntos. Como norma xeral se intentará que sexa unha proba cun comentario sobre un autor suficientemente representativo.

O exame terá similitudes co que o alumnado ten que resolver nas ABAU

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada apartado levará asignado o valor correspondente. O alumnado disporá da indicación do valor. Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non hai pendentes este curso.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Como se cualifica, redondeos, etc?

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde as expectativas xeradas
Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				

28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

- Esta é unha materia obrigatoria para o alumnado de Humanidades e Ciencias Sociais, dado que o curso pasado era unha materia optativa percíbese certo desgusto por ter que cursala en parte do alumnado.
- Partimos dunha diversidade de opinións fronte a materia: algúns alumnos teñen interese por ela mentres que outros non amosan ningún, é mais, comezan o curso enfrontados con ela.

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

10. Actividades complementarias e extraescolares

Non se contemplan para esta materia

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Historia da Filosofía	2º BAC	1	José Domingo de Prada

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CURSO 2018-2019

Materia:

- **Psicología (2º Bacharelato)**

1.- INDICE		
1	Aspectos xerais da programación	Folla 1
2	Conceptos clave da programación	Folla 2
3	Contexto	Folla 3
	Características do centro e do alumnado.	
	Obxectivos adaptados ao contexto	
4	Secuenciación e temporalización	Folla 4
	Secuenciar e temporalizar os contidos por unidades e /ou proxectos	
5	Relacionar para cada unidade:	Folla 5
	Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares	
6	Establecer para cada estándar:	Folla 5
	Grao mínimo de consecución	
	Peso na cualificación	
	Instrumentos de avaliación	
	Temas transversais	
7	Metodoloxía didáctica:	Folla 6
	Estratexias metodolóxicas	
	Outras decisións metodolóxicas: agrupamentos, tempos, espazos, materias, recursos	
8	Avaliación	Folla 7
9	Avaliación inicial	Folla 7
	Procedemento para a avaliación inicial	
	Criterios para a acreditación de coñecementos previos, no seu caso. (Bacharelato)	
10	Avaliación continua	Folla 7
	Procedemento para a avaliación continua : Número e tipo de exames e outras probas a valorar	
	Criterios de cualificación: Valoración dos exames, traballo diario, interese na aula, etc.	
	Elaboración da nota media	
	Recuperación dunha proba ou exame	
	Recuperación dunha avaliación	
11	Avaliación final (ESO- BACH)	Folla 7
	Quen debe ir á avaliación final?	
	En que consistirá a proba?	
	Que estándares se van a avaliar?: os das avaliacións pendentes, todos, ...	
	Como se elabora a cualificación final?: Ponderación, redondeos, etc?	
	Que criterios segue o centro para a promoción?	
12	Avaliación extraordinaria (ESO- BACH)	Folla 7
	Procedementos para a avaliación extraordinaria: características da proba escrita	
13	Materias pendentes de cursos anteriores	Folla 7
	Procedemento para o seguimento e avaliación das materias pendentes: Traballo, probas, etc.	
	Criterios de cualificación: valoración de traballos, probas escritas, outras.	
14	Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	Folla 8
	Indicadores de logro da planificación e do proceso de ensino	
	Indicadores de logro da práctica docente	
15	Avaliación da programación didáctica	Folla 8
	Indicadores de logro sobre a programación didáctica	
16	Atención á diversidade	Folla 9
	Medidas ordinarias: Organizativas	
	Medidas ordinarias: Curriculares	
	Medidas extraordinarias: Organizativas	
	Medidas extraordinarias: Curriculares	
17	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
	Referencia ás actividades complementarias e extraescolares recollidas na PXA.	
	Datos do departamento	
	Relación coa Resolución do 27/07/2015 (DOG 29)	

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábles. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o "o valor" que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avaliálo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Foron fiixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4 da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: XH B1.1 .2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- Contexto

1.- Contexto do centro

* Características do centro:

Situación

R/ Orquídea, 45
27004-Lugo

Centros adscritos

CEIP de Casás
CEIP Menéndez Pelayo

Ensinanzas que oferta o centro

ESO / Bacharelato / CFGS Procesos e calidade na industria alimentaria

Características singulares

O centro está situado nunha zona periférica da cidade, de contorna socioeconómica media-baixa con abundancia de vivendas sociais.

* Características do alumnado:

Lingua materna dominante

Castelán e galego.

Alumnado con NEAE no curso actual

Alumnado con trastornos xerais do desenvolvemento (trastornos do espectro autista) escolarizados nunha unidade de educación especial en ESO.

Problemas sociais destacados: abandono escolar, poboación emigrante, absentismo, violencia e/ou acoso escolar, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Outras características

Poboación de etnia xitana: unha altísima porcentaxe non adoita rematar a ESO.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral ben integrados.

2.- Obxectivos do Bacharelato (adaptados ao contexto do centro e do alumnado):

1	a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
2	b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
3	c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
4	d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

5	e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
6	f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
7	g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
8	h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
9	i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
10	l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
11	m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
12	n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
13	ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
14	o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
15	p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Riscados os que non se van traballar na clase

4. Secuenciación e temporalización dos contidos PSICOLOXÍA 2º BACHARELATO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación	
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións		
1ª Avaliación		B1	BLOQUE 1: A PSICOLOXÍA COMO CIENCIA					
	1	B1.1	A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX.	1	6			
		B1.2	Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud.					
		B1.3	Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución.					
		B1.4	Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes.					
		B1.5	Obxectivos que caracterizan a psicoloxía					
		B1.6	Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación					
		B1.7	Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.					
		B1.8	Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas.					
		B1.9	Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.					
		B1.10	Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.					x
		B2	BLOQUE 2: FUNDAMENTOS BIOLÓXICOS DA CONDUTA					
		2	B2.1	Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais	2	Outubro	11	
		B2.2	Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.					
		B2.3	Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores.					
		B2.4	Áreas do cerebro e as funcións que executan.					
		B2.5	Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos					
		B2.6	Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías.					
		B2.7	Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina.					
		B2.8	Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes.					
		B2.9	Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina.					
		B3	BLOQUE 3: OS PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, ATENCIÓN E MEMORIA					
	3	B3.1	Percepción: elementos e fases do proceso	3	Novembro/Dembro	18		
		B3.2	Teorías sobre a percepción: asociacionismo					
		B3.3	Leis da percepción da Gestalt.					
		B3.4	Ilusións ópticas e trastornos perceptivos.					
		B3.5	Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc.					
		B3.6	Factores individuais e sociais que inflúen na percepción.					
		B3.7	A memoria. Atención e concentración					
		B3.8	Tipos de atención.					
		B3.9	Alteracións da atención					
		B3.10	Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana					
		B3.11	Esquecemento: causas.					
		B3.12	A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc					
		B3.13	Distorsións e alteracións da memoria					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliac.		B4	BLOQUE 4: PROCESOS COGNITIVOS SUPERIORES: APRENDIZAXE, INTELIXENCIA E PENSAMENTO				
	4	B4.1	Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social	4	Xaneiro	6	
		B4.2	Técnicas de condicionamento na publicidade.				
		B4.3	Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores.				
	5	B4.4	Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	5	Febr	10	
		B4.5	Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget.				
		B4.6	O CI e os problemas da medición da intelixencia.				
		B4.7	Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade.				
		B4.8	A intelixencia emocional e as súas competencias.				
		B4.9	Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial.				X
		B5	BLOQUE 5: PROCESOS COGNITIVOS SUPERIORES: APRENDIZAXE, INTELIXENCIA E PENSAMENTO				
	6	B5.1	Teorías sobre a motivación: homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas.	6	Febr. / Marzo	18	
		B5.2	Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin				
		B5.3	Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación				
		B5.4	Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo.				
		B5.17	Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos				
		B5.18	Relación entre emoción e cognición				
		B5.19	Emocións primarias, secundarias e autoconscientes				
		B5.20	Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa.				
		B5.21	Trastornos e problemas emocionais.				
		B5.22	Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade.				
		B5.23	Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal.				X
	7	B5.5	Teorías da personalidade	7	Abril	10	
B5.6		Fases do desenvolvemento da personalidade					
B5.7		Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións					
B5.8		Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes					
B5.9		Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade.					
	B5.10	Identidade e autoestima.					

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3ª Avaliac.		B5	BLOQUE 5: A CONSTRUCCIÓN DO SER HUMANO. MOTIVACIÓN, PERSONALIDADE E AFECTIVIDADE BLOQUE				
	8	B5.11	Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías.	8	Maio	6	
		B5.12	Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adicións				
		B5.13	Trastornos en relación ás emocións				
		B5.14	Trastornos en relación a elementos corporais.				
		B5.15	Trastornos en relación á personalidade				
		B5.16	Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo				
		B6	BLOQUE 6: PSICOLOXÍA SOCIAL E DAS ORGANIZACIÓNS				
	9	B6.1	Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva.	9	Maio/Xuño	8	
		B6.2	Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais.				
		B6.3	Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos.				
		B6.4	Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller				
	10	B6.5	Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubilidade e falta de capacidade crítica.	10	Xuño	10	
		B6.6	Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.				
		B6.7	Psicoloxía de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos.				
		B6.8	Medidas para previr a conversión das persoas en masa				
		B6.9	Aplicación da Psicoloxía no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional.				
B6.10		Aplicación da psicoloxía no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos					
	B6.11	Aplicación da psicoloxía no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral				X	

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais						
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identific Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP
BLOQUE 1: A PSICOLOXÍA COMO CIENCIA																			
1	B1.1 B1.2 B1.3 B1.4	B1.1	PSB1.1.1	CAA	PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.	50%		X								X			
			PSB1.1.2	CMCCT	PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	50%		X								X			
	B1.5 B1.6 B1.7	B1.2	PSB1.2.1	CMCCT	PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar.	50%		X							X				
			PSB1.2.2	CSC	PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.	50%		X						X					
			PSB1.2.3	CAA	PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).	80%		X								X			
	B1.8 B1.9 B1.10	B1.3	PSB1.3.1	CCEC	PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas	50%		X							X				
			PSB1.3.2	CAA	PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	60%		X		X			X		X				
			PSB1.3.3	CCL	PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	60%		X						X					
			PSB1.3.4	CD/CSIEE	PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.	10%				X			X					X	
	BLOQUE 2: FUNDAMENTOS BIOLÓXICOS DA CONDUCTA																		
2	B2.1 B2.2	B2.1	PSB2.1.1	CMCCT	PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais	10%				X						X			
			PSB2.1.2	CD	PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.	10%				X						X			
	B2.3 B2.4	B2.2	PSB2.2.1	CD	PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores	10%				X					X				
			PSB2.2.2	CMCCT	PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.	80%		X						X					
	B2.5 B2.6	B2.3	PSB2.3.1	CMCCT	PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	50%		X						X					
			PSB2.3.2	CSC	PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías	50%		X					X						
	B2.7 B2.8 B2.9	B2.4	PSB2.4.1	CMCCT	PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina.	60%		X						X					
			PSB2.4.2	CCL	PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que	60%		X						X					

				producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, delección, etc															
		PSB2.4.3	CD/CMCCT	PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miaño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras.	10%				X										X
B2.9	B2.5	PSB2.5.1	CMCCT/CSIEE	PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc	10%		X			X								X	
		PSB2.5.2	CSC	PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	40%		X								X				

BLOQUE 3: OS PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, ATENCIÓN E MEMORIA

3	B3.1 B3.2 B3.3 B3.4 B3.5	B3.1	PSB3.1.1	CMCCT	PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecendoos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción).	80%		X										X			
			PSB3.1.2	CAA/CCEC	PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía	80%		X											X		
			PSB3.1.3	CSIEE	PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).	10%		X			X									X	
			PSB3.1.4	CD	PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.	10%					X										X
			PSB3.1.5	CD	PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.	80%		X												X	
	B3.6	B3.2	PSB3.2.1	CSC	PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer.	10%		X			X							X			
	B3.7 B3.8 B3.9 B3.10 B3.11 B3.12 B3.13	B3.3	PSB3.3.1	CCL	PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir.	80%		X											X		
			PSB3.3.2	CSIEE	PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana.	50%		X			X									X	
			PSB3.3.3	CAA/CD	PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	10%		X			X									X	
			PSB3.3.4	CCL	PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado.	60%		X			X									X	
PSB3.3.5			CD	PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.	10%					X										X	

LENDAS DE COMPETENCIAS

- CCL** Comunicación lingüística
- CMCCT** Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
- CD** Competencia dixital
- CAA** Competencia aprender a aprender
- CSC** Competencias sociais e cívicas
- CSIEE** Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
- CCEC** Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

- CL** Comprensión lectora
- EOE** Expresión oral e escrita
- CA** Comunicación audiovisual
- TIC** Tecnoloxías da información e comunicación
- EMP** Emprendemento
- EC** Educación cívica
- PV** Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar "indicadores de logro" máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos,...

* O peso na cualificación de cada estándar se especificará nas distintas probas que se presenten ao alumnado.

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

2ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais					
---------	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--------------------	--	--	--	--	--

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC

BLOQUE 4: PROCESOS COGNITIVOS SUPERIORES: APRENDIZAXE, INTELIXENCIA E PENSAMENTO

4	B4.1 B4.2 B4.3	4.11	PSB411	CSIEE	PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc..	10%		X							X				X						
			PSB412	CCEC/CD	PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	60%				X						X	X								
			PSB413	CCL	PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores	80%		X									X	X							

5	B4.4 B4.5 B4.6 B4.7	B.42	PSB421	CCA	PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	20%		X							X	X										
			PSB422	CSIEE	PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	30%		X							X	X	X									
			PSB423	CD	PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	10%				X		X								X						
			PSB424	CCEC	PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	70%		X									X									
	B4.8	B.43	PSB431	CAA	PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.	60%		X							X											
B4.9	B.44	PSB441	CMCCT/CSIEE	PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.	60%				X		X			X	X											

BLOQUE 5: A CONSTRUCCIÓN DO SER HUMANO. MOTIVACIÓN, PERSONALIDADE E AFECTIVIDADE

6	B5.1 B5.2 B5.3 B5.4	B.51	PSB511	CAA	PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións.	50%		X								X									
			PSB512	CSIEE	PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración).	10%				X										X					
			PSB513	CSIEE	PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre	10%				X											X				

				motivación e consecución de logros.															
B5.17 B5.18 B5.19 B5.20 B5.21	B.54	PSB541	CCL	PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición.	80%		X								X				
		PSB542	CCL	PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	80%		X								X				
		PSB543	CSC	PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.	60%		X								X				
		PSB544	CD	PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.	10%				X									X	
B5.22 B.523	B.55	PSB551	CSC	PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicoloxía da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.	80%		X							X					
		PSB552	CCL	PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións.	60%		X									X			
7	B.52	PSB521	CAA	PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.	80%		X							X	X				
		PSB522	CSIEE	PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.	10%				X								X		
		PSB523	CMCCT	PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	60%		X							X	X				
		PSB524	CCL	PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.	30%				X					X		X			
		PSB525	CCSC	PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.	30%					X				X		X			
		PSB526	CSIEE	PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.	50%		X									X			

5.- Relacionar aspectos curriculares para cada unidade

3ª Aval

Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)

Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación

Temas transversais

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identific. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos							Temas transversais										
								Prob. esc.	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grup.	Cad. Cla.	Rúb. (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV				
8	B5.11 B5.12 B5.13 B5.14 B5.15 B5.16	B.53	PSB531	CMCCT	PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas.	60%		X										X							
			PSB532	CAA	PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adicións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e dissociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limítrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á velez), etc.	30%		X		X					X										
BLOQUE 6: PSICOLOXÍA SOCIAL E DAS ORGANIZACIÓNS																									
9	B6.1 B6.2 B6.3 B6.4	B.61	PSB611	CSC	PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano.	80%		X									X	X							
			PSB612	CD	PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa.	30%				X				X				X					X	X	
			PSB513	CSC	PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras.	60%		X										X						X	X
10	B6.5 B6.6 B6.7 B6.8	B.62	PSB621	CD	PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.	30%		X		X											X				
			PSB622	CSC	PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.	50%		X								X	X						X		
			PSB623	CSC	PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.	50%		X		X					X			X					X	X	
			PSB624	CSC	PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.	80%					X					X								X	X
	B6.9 B6.10	B.63	PSB631	CSIEE	PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos	30%			X						X			X					X		

B6.11			psicolóxicos que influen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.																
	PSB632	CSIEE	PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional.	30%			X					X		X					X
	PSB633	CCL	PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que influen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo.	30%		X							X	X					
	PSB534	CD	PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout.	10%					X								X		

6.- Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

Posibles aspectos:

- Se partirá da competencia inicial do alumnado para introducilo na materia de Psicoloxía.
- Tendo en conta que se trata dunha específica, optativa para o alumno, se parte dunha suposta boa predisposición do mesmo para o estudo desta.
- O enfoque da materia se orientará cara a interiorización de cuestións, conceptos, análises...
- O profesor explicará e analizará o libro de texto e matizará as solucións aos temas que se propoñan. Igualmente, dado que nesta materia existe un repertorio didáctico en formato video de moi boa calidade pedagóxica, se recorrerá a este elemento como complemento daquelas explicacións nas que se poidan facer este tipo de presentacións.
- Non vemos fácil poder explicar o temario completo, con todo se fará un esforzo de síntese para abarcar todos os temas que se poida. Non por querer abarcalos todos se perderá o rigor mínimo esixible para un curso de Bacharelato. A opción, de ser o caso, sería deixar os temas últimos. Os primeiros son absolutamente imprescindibles por ser cuestións fundamentais requiridas para poder entrar no ámbito destes coñecementos.

2. Estratexias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Explicación do tema por parte do profesor
- Aprendizaxe significativa
- Indagación e cuestionamento de documentos, textos, prensa,...
- Elaboración de sínteses e esquemas
- Presentación de elementos audiovisuais complementarios
- Análise de documentos
- Comentarios de textos

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación:

- Presentación do tema, indagación de preconceitos, cuestionamento persoal, textos introductorios, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para afondamento e ampliación
- Presentación de información audiovisual

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Resposta a preguntas
- Comentario de textos
- Elaboración sínteses ou mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Probas escritas (comentarios e resúmenes ou mapas conceptuais)
- Probas escritas (exame)
- Observación da atención e o traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

1.- Agrupamentos

2. Tempos

3. Espazos

4. Materiais

5. Recursos didácticos

Libro de texto, *Psicología 2º Bacharelato*, Juan Antonio Vela León, Editorial Laberinto, Madrid, 2016

Textos de filósofos, literarios ou científicos, aportados polo profesor, ben para explicar algún aspecto, ben para ser comentados polo alumnado.

Vídeos breves nos que mostre algún aspecto estudado na clase

NOTA: O texto seleccionado está escrito en castelán. Optouse por este libro por recoller con bastante fidelidade o currículo establecido para a materia e por presentar un desenvolvemento dos contidos rigoroso pero non excesivo. Con todo, a lingua vehicular na clase será o galego, excepción feita de texto ou dos vídeos, dada a escaseza de materiais en galego.

7.- AVALIACIÓN

Inicial, continua, final, extraordinaria. Pendentes

1. Procedementos de avaliación inicial

En que data se realizará?

En que consistirá? (proba tipo test, preguntas e respostas, confección de mapas, gráficas, etc relacionados cos estándares?)

Como se informará á familia?

Cales serán as consecuencias dos resultados?

2.- Acreditación de coñecementos previos (2º Bac) [se procede]

Que procedemento se seguirá? **(Marcar cunha cruz)**

- a) Matrícula como pendente
- b) Proba

De optar pola PROBA

- a) Que tipo de proba?

- b) Como se avaliará?

3.- Procedemento avaliación continua

Con que temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cántas por trimestre ou avaliación, etc.?)

Se pedirá a realización de resúmenes ou pequenas tarefas, principalmente comentarios de texto ou resolución de actividades, durante a avaliación.

Farase un comentario de texto ou unha proba escrita por trimestre, ademais do exame de avaliación.

Como se cualifican as probas, traballos individuais ou colectivos, traballo na libreta, observación. Ponderación, redondeo, ...

Os traballos serán persoais e reflectirán o esforzo de cada estudante

A valoración dos mesmos será entre 0 e 0,5 ou entre 0 e 1 en función da resolución que dos mesmos faga o alumno/a e da complexidade da proba proposta

Se valorará a atención na clase con outro 0,5 cando haxa participación e interese. Este 0,5 engadirase ou detraerase sobre a nota do alumno/a como recoñecemento do quefacer diario.

O alumno pode obter por traballos / comentarios / traballo na clase, un máximo de 3 puntos na avaliación

O resto dos puntos obteranse nos exames da avaliación, en función do previsto nos distintos estándares de aprendizaxe e informando ao alumnado do valor das preguntas en cada proba

Como se fai a media de cada unha das avaliacións? Ponderación, redondeo, ...

A nota final de avaliación será a suma das notas dos traballos de avaliación, caderno / traballo na clase e nota dos exames. Da ponderación dos mesmos se informará ao alumnado e poderá variar en función do temario que se abarque e da complexidade.

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

A atención e participación, a motivación e inqedanzas persoais, o mantemento dun caderno de clase con apuntamentos do que se comente nela, a esquematización dos temas, a ampliación persoal dalgún aspecto que resulte de interese para o alumno/a...

Como se recupera unha proba non superada?

Os traballos non entregados en prazo ou non superados son perdas directa de nota; non implican suspenso, só imposibilitan o acceso á nota máxima, pois esta está condicionada ao traballo diario e a súa exposición despois no exame

A proba do exame se recupera mediante outro exame de similares características nas que se demostre a adquisición dos coñecementos requiridos

Como se recupera unha avaliación non superada?

Para recuperar as avaliacións non superadas se realizará unha proba escrita, esta vez a valoración da mesma será sobre 10 puntos pois na recuperación non se terán en conta os traballos realizados durante a avaliación.

4.- Procedemento avaliación final

Quen debe ir á avaliación final?

Todo o alumnado que teña algunha avaliación non superada. A avaliación final ten unha dobre finalidade, por un lado permitir ao alumnado recuperar a/as avaliación/s pendente/s, no suposto que teña unha ou dúas superadas positivamente; por outro, servir de oportunidade última, dentro da avaliación ordinaria, a aqueles que tendo todas as avaliacións suspensas queiran demostrar un dominio dos estándares de aprendizaxe que require a materia. Neste último caso, a avaliación final será dobre, e requirirá a superación dun exame escrito e no prazo das 48 horas seguintes a superación doutro oral.

En que consistirá a proba ?

Nunha proba escrita tipo exame na que se diferenciarán os contidos de cada avaliación non superada polo alumno/a, para aqueles que só teñan que superar unha ou dúas avaliacións. Quen queira aprobar as tres avaliacións nesta proba final terá que realizar un exame con dúas partes: PRIMEIRA unha proba escrita na que demostre un dominio mínimo dos estándares de aprendizaxe de toda a materia, e superada esta proba unha SEGUNDA no prazo de 48 horas. Esta segunda proba será oral, e nela se complementará a comprobación da adquisición e o dominio dos estándares necesarios para unha avaliación positiva. A non presentación a algunha das dúas partes da proba supón o suspenso na materia.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentes, todos, ...

Se preguntará polos estándares de aprendizaxe de cada avaliación, de tal modo que cada quen se examine exclusivamente dos que correspondan a/as avaliación/s non superadas

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Se elabora atendendo aos estándares con maior peso na programación e se ponderan en función da dificultade que poidan presentar. Só cabe o redondeo matemático.

Que criterios segue o centro para a promoción?

Os legalmente establecidos.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria

Que tipo de proba se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Será unha proba escrita, exame, que se valorará de cero a dez puntos. O aprobado se consegue con cinco puntos. Como norma xeral se intentará que sexa unha proba con varias preguntas cun valor de un punto cada unha, isto permite comprobar o dominio dunha pluralidade de estándares e ofrece maiores posibilidades de éxito ao alumno/a. Se algunha pregunta por extensión ou complexidade require ser valorada con máis dun punto, se reducira o número de preguntas do exame. Unha parte da proba serán preguntas tipo test ou de relación.

Como se cualifica, redondeos, etc?

Cada pregunta levará asignado un valor en función da complexidade da mesma. O alumnado disporá da indicación do valor de cada pregunta.

Ao ser unha avaliación extraordinaria so cabe como criterio o redondeo matemático, de ser o caso

6.- Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes

Como se fará o seguimento: clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc?

Non hai pendentes este curso.

Como se avalía? (Avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos, etc?

Que tipo de proba extraordinaria se vai aplicar, número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.?

Como se cualifica, redondeos, etc?

8.- OUTRAS AVALIACIÓNS

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)				
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.- Incorporáanse ás TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
7.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
10.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

2.- Avaliación da programación didáctica

1.- Mecanismo revisión

Con que periodicidade se revisará

Se revisará anualmente para contrastar o seu cumprimento e se responde ás expectativas xeradas
Trimestralmente se fará unha valoración do grado de cumprimento da mesma e en calquera caso ao rematar cada avaliación

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Reaxustaranse aqueles aspectos da mesma que non poidan cumprirse por algún motivo e tratará de analizarse a posibilidade de cumprilos en cursos próximos diferenciando os incumprimentos accidentais (solucionables) doutros que poidan esixir a revisión da programación
Dado que xa é o terceiro ano que seguimos está programación non se esperan desaxustes graves no seu cumprimento.

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				

27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

Observacións:

- Dado que é unha materia escollida voluntariamente polo alumnado se espera deles un interese e compromiso maior.
- Ademais, o feito de ser un grupo composto por 24 alumnos pode permitir un bo traballo de aula.

9.- ATENCIÓN A DIVERSIDADE

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS ORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Adequouse a estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</p> <p>a) Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</p> <p>b) b) Espazos diferenciados?</p> <p>c) c) Materiais e recursos didácticos diferenciados?</p> <p>2. Faise algún desdoblamento de grupos?</p> <p>3. Faise algún reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula?</p> <p>4. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>5. Faise algún reforzo e/ou apoio fóra da/s aula/as a algún alumno/a?</p> <p>6. Que medidas se propoñen para o alumno enviado á aula de convivencia?</p>	<p>1. Faise algunha adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.?</p> <p>2. Adáptanse os tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a?</p> <p>3. Existe algún programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO?</p> <p>4. Existe algún programa de recuperación de materias non instrumentais (2º ESO)?</p> <p>5. Existe algún programa específico para alumnado repetidor da materia?</p> <p>6. Aplicase ese programa específico personalizado para repetidores da materia?.</p>

Medidas de atención á diversidade no presente curso

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS

Medidas ordinarias	Medias extraordinarias
Organizativas	Curriculares
<p>1. Canto alumnado recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL?</p> <p>2. Existe algún grupo de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro)?</p> <p>3. Existe algún grupo de adaptación da competencia curricular(Al. estranxeiro)?</p> <p>4. Existe algunha outra medida organizativa: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.?</p>	<p>1. Existe algunha Adaptación Curricular na materia? ¿Cantas?</p> <p>2. Foi autorizado para a materia algún agrupamento flexible/específico?</p> <p>3. Existe algún Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)?</p> <p>4. Flexibilizouse para algún alumno/a o período de escolarización?</p> <p>5. Describir o protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento/ etc</p>

10. Actividades complementarias e extraescolares

Se intentará que teñan algunha charla sobre temas específicos impartida por especialistas.

11. Datos departamento

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
Psicoloxía	2º BAC	1	José Domingo de Prada

12. Relación coa resolución

Resolución do 27/7/2015 (DOG 29)

Elementos	Aspectos	Folla
a	Introdución e contextualización	Folla 3
b	Contribución ás competencias básicas	Folla 5
c	Concreción dos obxectivos para curso	Folla 3
d	Concreción para cada estándar	Folla 5
	1º.- Temporalización	Folla 4
	2º.- Grao mínimo de consecución	Folla 5
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	Folla 5
e	Concrecións metodolóxicas	Folla 6
f	Materiais e recursos didácticos	Folla 6
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	Folla 7
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	Folla 8
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	Folla 7
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	Folla 7
k	Avaliación inicial e medidas	Folla 7
l	Medidas de atención á diversidade	Folla 9
m	Concreción de elementos transversais	Folla 5
n	Actividades complementarias e extraescolares	Folla 10
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	Folla 8